

új magyar szó

20 oldal

Ára: 1,5 lej

Országos közéleti napilap | Alapítva 1947-ben, Romániai Magyar Szó címmel

VI. évfolyam,
196. (1262.) szám**BNR-valutaárfolyamok**

	1 euró	4,2694 ▼
	1 amerikai dollár	3,0577 ▼
	100 magyar forint	1,5650 ▼

Háttér

4

**Belgium után:
készül Magyarország**

Az Európai Unió soros elnökségét január 1-jétől fél évre Magyarország tölti be. Most induló sorozatunkban a Budapest előtt álló feladatokat, a magyar uniós célokat mutatjuk be.

Kultúra

6

Llosa irodalmi Nobelje

Mario Vargas Llosa perui író kapta az idén az irodalmi Nobel-díjat – jelentette be a Svéd Akadémia tegnap délben Stockholmban. Az indoklás szerint a 74 éves író a „hatalmi berendezkedések feltérképezéséért és az egyén ellenállását, lázadását, alulmaradását bemutató erőteljes ábrázolásmóddért” kapta az elismerést.

Társadalom

7

Szíven szúrtak egy diákot

Egy diákot megölt, egyet megsebesített tegnap egy fiatal Craiován, fényes nappal, a város egyik iskolája előtt. A tettes – akit délután sikerült elfogniuk a rendőröknek – a Tudor Arghezi Líceum bejáratánál kötött bele a két tanulóba, rövid dulakodás után kést vett elő, egyiküket szíven szúrta.

Vezércikk

3

Az igazi Băse'

Az államfő alighanem csalódást okozott híveinek azzal, hogy meghátrált, hogy cserbenhagyta pártjának hű katonáit. (...) Az igazi Băse' nem futamodik meg, nem ravaszkodik, hanem galád ellenségei szemébe mondja: „Itt vagyok, nyavalyások, függesszettek fel, ha tudtok!”
No igen, hát már ő sem a régi. ▶

Salamon Márton László

Ketyeg az újabb árbomba

Legkevesebb tíz százalékkal drágulnak az alapélelmiszerek, küszöbön a gázáremelés

A hétfői bevásárlás ezentúl nem lesz sétágalopp. Ugyanannyi pénzért tíz-húsz százalékkal kevesebb étel kerül a kosárba

Fotó: Tofán Levente

A kenyér 30, az étolaj 15, a tejtermékek, a hús és a zöldségek átlag 8-10 százalékkal növekednek a következő időszakban – nyilatkozta az ÚMSZ-nek az Élelmiszer-ipari Szakszervezetek Szövetségének elnöke. Dragoș Frumosu optimistának nevezte Valeriu Tabără mezőgazdasági minisztert, aki szerda este arról beszélt, hogy az alapélelmiszerek legfennebb tíz százalékkal drágulhatnak. Mivel a gázáremelés is elkerülhetetlennek tűnik, a kiskeresetűk és kisnyugdíjasok rettegve várják a telet. „Bűvészeknek kell lennünk, ha nem akarunk éhen halni, vagy megfagyni” – mondta lapunknak egy marosvásárhelyi nyugdíjas. **7. oldal ▶**

Székelyföldi RMDSZ alakul?

▶ Székelyföldi RMDSZ-szervezet létrehozását szorgalmazza Antal Árpád, a szövetség sepsiszentgyörgyi elnöke. Szerinte a februári RMDSZ-kongresszus után a szövetségnek az eddiginél markánsabb székelyföldi autonómiapolitikája kell hogy legyen. Felvetését Borboly Csaba, az RMDSZ Csíki Területi Szervezetének elnöke is jónak tartja. Mint mondta, ő is megtette már ugyanezt a javaslatot a 2007-es kongresszuson. Szerinte is szükség van egy székelyföldi közös RMDSZ-szervezetre, hasonlóként kellene létrehozni a Partiumban is. Borboly úgy véli, a széki szervezeteket nem kellene megszüntetni, de főlegesennek tartja a két székelyföldi megyei szervezetet. **3. oldal ▶**

Tovább pusztít a vörösiszap

▶ Romániában folyamatosan ellenőrzik a Duna vízének minőségét a magyarországi vörösiszap-szennyezés miatt. A Marcal folyó élővilága kipusztult, s a halpusztulás jeleit észlelték tegnap a Duna főágán, a Rába torkolatánál is. **2. oldal ▶**

A Duna főágán, a Rába torkolatánál is pusztulnak már a halak

Fotó: MTI

Meghátrált Traian Bănescu

▶ Visszaküldte a parlamentnek a nyugdíjtörvényt Traian Bănescu, aki tegnap bejelentette: méltánytalannak tartja a jogszabályban megállapított, nőkre és férfiakra egyaránt érvényes 65 éves nyugdíjkorhatárt. Az államfő azt javasolta a törvényhozó testületnek, hogy csökkentse 63 évre a nyugdíjkorhatárt a nők esetében. Az ellenzékiek szerint Bănescu ezzel a döntésével „kibúvót” keresett az őt fenyegető fel-függesztési kezdeményezés alól. Szerintük a teljes jogszabályt újra át kell fésülni. **3. oldal ▶**

Mai mellékletünk:
úmsz **színekép**

Röviden

Sepsiszentgyörgyre érkezik a román kormány több tagja

Ma délelőtt Sepsiszentgyörgyre látogat a román kormány több tagja, hogy részt vegyen a Demokrata-Liberális Párt (PD-L) Kovászna megyei szervezetének tisztújításán. A nagyobbik kormánypárt Kovászna megyei szervezetének elnöke évekig Gheorghe Baciu, volt bodzafordulói polgármester állt, de miután tavaly nyáron fiatal politikusok léptek be a pártba és átvették az irányítást, megváltoztak a belső erővonalak. A mai tisztújításon a PD-L megyei szervezetének elnöki tiszttségére egyedül a fiatal értelmiségi, magyarul is jól beszélő Dan Manolăchescu pályázik, aki 2009 nyarán lépett be a pártba és idén júniusig a megyeszékhelyi szervezetet vezette. Manolăchescu lapunkat arról tájékoztatta, hogy a tisztújításra minden valószínűség szerint Sepsiszentgyörgyre érkezik Emil Boc miniszterelnök, Elena Udrea turisztikai-, Anca Boagiu közlekedési-, Traian Igaș belügyminiszter, illetve ez utóbbi elődje, Vasile Blaga is.

Közös román–magyar térségfejlesztés

Határon átnyúló, magyar–román térségfejlesztési innovációs hálózatot alakít a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat és a romániai Szatmár Megyei Tanács. Seszták Oszkár, a szabolcsi önkormányzati közgyűlés elnöke közölte: az Innostart – Térségfejlesztők Innovációs Hálózata elnevezésű szervezetben a kistérségek, a települési polgármesteri hivatalok, valamint az alapítók térségfejlesztési szakemberei működnek majd együtt. Csehi Árpád Szatmár megyei tanácselnök tájékoztatása szerint a szervezet létrehozását az Európai Unió is támogatja.

Obamáné megelőzte Merkelt

Michelle Obama, az amerikai elnök felesége (képközépen balra) a világ legbefolyásosabb asszonya a Forbes magazin idei listája szerint. A Kraft Foods amerikai élelmiszeripari cég élén álló Irene Rosenfeld, aki nyélbe ütötte a brit Cadbury 18 milliárd dolláros felvásárlását, a második helyre szorult. A hosszú ideje az élbolyban szereplő Oprah Winfrey amerikai televíziós személyiség a harmadik helyet csípte el, a tavalyi első helyezett Angela Merkel német kancellár (képközépen jobbra) pedig visszaesett a negyedik helyre, megelőzve Hillary Clinton amerikai külügyminisztert.

Brüsszel támogatja a bankadót

Hivatalos javaslatot mutatott be az Európai Bizottság tegnap a bankadó európai uniós bevezetésére, támogatva egyúttal a pénzügyi tranzakciókra kivetett adó ötletét is. Algirdas Semeta adóügyi biztos a javaslatot bejelentve meggyőződését fejezte ki, hogy „a bizottság által ma előterjesztett elgondolások a megfelelőek ahhoz, hogy a pénzügyi szektor tisztességes módon hozzájáruljon a legstürgetőbb uniós és globális kihívások megoldásához”.

Titkos tálib–afgán béketárgyalások

Titkos béketárgyalásokat folytatnak a tálibok az afgán kormány képviselőivel – írja az amerikai sajtó. Philip Crowley külügyi szóvivő szerdán megerősítette, hogy Washington egyetért a megbeszélésekkel.

Tovább pusztít a vörösiszap

A súlyos magyarországi iszapszennyezés közeledik Románia felé

Romániában folyamatosan ellenőrzik a Duna vízének minőségét a magyarországi vörösiszap-szennyezés miatt. A magyar miniszterelnök lakhatatlannak minősítette az érintett terület egy részét.

ÚMSZ-összeállítás

A Román Vízügyi Hatóság már szerdán elkezdte a Duna vízének az ellenőrzését: három óránként vesznek mintát. Dávid Csaba, a Román Vízügyi Hatóság vezérigazgatója elmondta, hogy a magyar fél közlése szerint a Marcal vízének pH-értéke jelenleg 9,07, a lúgosság csökkentett értéke pedig Romániában valószínűleg nem okoz környezetvédelmi károkat. A hatóság becslései szerint a szennyezett víz mától számítva öt nap múlva éri el Romániát. Biológusokból és kémikusokból eseti munkacsoport alakult, hogy figyelemmel kísérje az iszapömlés következményeit.

Magyarországnak ki kell fizetnie a környezeti katasztrófa által okozott károkat Romániának – jelentette be tegnap Horea Uio-reanu. A Nemzeti Liberális Párt (PNL) Kolozs megyei képviselője válságbizottság felállítását sürgeti, amely folyamatosan követné a fejleményeket. Emil Boc kor-

Állandóan méri a víz pH-értékét. A Marcal folyó élővilága teljesen kipusztult

Fotó: MTI

mányfőhöz intézett nyílt levelében a képviselő azt írja: a Dunába ömlő vörösiszapnak – a 2000-ben történt nagybányai ciánkatasztrófához hasonlóan – hosszú távú negatív hatásai lehetnek.

Halpusztulás jeleit észlelték a katasztrófavédők tegnap a Duna főágán, a Rába torkolatánál, és teljesen kipusztult a Marcal folyó élővilága is. A hétfő délután bekövetkezett ökológiai és ipari katasztrófa nyomán a Duna főágát is elérte a szennyezés.

A vörösiszappal előntött Kolontáron tájékozódott tegnap Orbán Viktor magyar miniszterelnök, aki nem látja értelmét, hogy helyreállítsák az elpusztult területet. „Itt helyreállítanak, a hídon

kívül, nem látom az értelmét” – jelentette ki. Akikkel találkozott – jegyezte meg – „nem nagyon tudják elképzelni”, hogy úgy folytassák itt az életüket, mintha semmi sem történt volna.

Az országos katasztrófavédelmi főigazgató szerint hétfőre befejeződhet az iszappal előntött települések kármentesítése, de az okozott károk teljes felszámolása hosszú heteket vesz igénybe. Bakondi György vezérőrnagy tegnap bejelentette, hogy a megsérült tározónál nem észleltek újabb szivárgást, a kazetta melletti elemek az oldalfalanknál vízmentesek, de a biztonság érdekében a szomszédos elemekből – megfelelő kémiai eljárást követően – vizet szivatty-

tyúznak ki. Elkészült az a háromkörös gát is, amely megállítja a további szivárgást a sérült kazettából, és egy újabb tározót építenek az összegyűjtött iszap és törmelék tárolására.

Az ajkai térségben történt iszapömlésnek legalább négy halálos áldozata van, három embert még keresnek. A kutatást nehezíti, hogy a lúgos hatás miatt sem kutyákat, sem búvárokat nem tudnak bevetni. Kolontáron több száz ember dolgozik a kárfelszámolásán, a munkagépek folyamatosan takarítják az előntött házak udvarait és az utakat, valamint a segélyszervezetek adományai is folyamatosan érkeznek a településre. ◀

Több pénzt a határon túlra

MTI

A szakterületért felelős miniszteri biztos azt javasolja, hogy a jövő évi költségvetésben, a gazdaság teljesítőképességéhez és a megnövekedett határon túli feladatokhoz igazítva növekedjen a külföldi magyarság támogatására fordítandó teljes keretösszeg. A közelmúltban kinevezett Ulicsák Szilárd az MTI-nek elmondta: a

Répás Zsuzsanna társelnök

Felmentette a miniszterelnök-helyettes a szomszédos államokkal közös vegyes bizottságok magyar társelnöki tisztjeiből Szabó Vilmost és Gémesi Ferencet. Ezzel egyidejűleg Répás Zsuzsanna nemzetpolitikai helyettes államtitkárt nevezte ki a posztokra.

jövő évtől szeretnék kiszámíthatóvá tenni a határon túli intézmények normatív támogatását.

Ulicsák Szilárd, aki szeptember közepétől miniszteri biztosként

felel a határon túli magyar előirányzatokért, kifejtette: most nagyjából a központi költségvetés kiadási főösszegének egy ezreléke az a teljes összeg, amelyet a határon túli magyarok támogatására fordítanak. Az eddigi konzultációk és megbeszélések alapján úgy ítéli meg, hogy az összeg emelése kívánatos volna a jövő évi költségvetésben.

A jelenlegi forrásból már most is nagyon sokrétű feladatokat kell ellátni. Példaként említette a közoktatás támogatását a státuszörvény alapján, a felsőoktatásban a Sapiaentia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, a kárpátaljai főiskola, Felvidéken a Selye János Egyetem segítségével, s Délvidéken is elindult a tanárképzés. Ulicsák Szilárd közölte: szeretnék megakadályozni azt, hogy a Szülőföld Alap pályázatainak a nagyobb intézmények kiszorítsák a kisebb civil szervezeteket, iskolákat, kisebb egyházi intézményeket. A miniszteri biztos szerint jobban ki kell használni az uniós tagságból fakadó előnyöket is, hiszen a teljes magyarság mintegy 90 százaléka uniós állampolgár is. ◀

Kiemelten kezelik Budapesten a Sapiaentia támogatását

Fotó: ÚMSZ

A romakérdésről európai módon

ÚMSZ

A romák Koszovóba való tömeges visszaküldésének leállítását követelte tegnap Strasbourgban elfogadott határozatában az Európa Tanács (ET) parlamenti közgyűlése. A Koszovóból a korábbi években elmenekült romák tömeges visszaküldésének gyakorlatát főként Németország folytatja, de a határozat nem említi kifejezetten a németeket, noha ezt megelőzően Thomas Hammarberg, az ET emberi jogi biztos közvetlenül Angela Merkel kancellárt szólította fel arra, hogy szüntessék be a visszatoloncolást. Szintén nem nevezi néven a határozat sem Franciaországot, sem Olaszországot, ahonnan ugyancsak nagy számban küldenek vissza cigányokat kelet-európai hazájukba. Az ET parlamenti közgyűlése a vitát eredetileg azzal hirdette meg, hogy a romák Franciaországból történő tömeges kitoloncolása – főként Romániába és Bulgáriába – közbiztonsági problémaként állította reflektorfénybe az immár számos nyugat-európai országban nagy számban jelen lévő cigányok ügyét. Hammarberg a vitában azt emelte ki, hogy az egyes bűnözők által elkövetett bűncselekményekért nem lehet felelőssé tenni egy egész etnikai csoportot. ◀

Meghátrált Traian Băsescu

M. Á. Zs.

► „A nők esetében ne 65, hanem 63 év legyen a nyugdíjkorhatár” – ezzel a kéréssel küldte vissza a parlamentbe tegnap Traian Băsescu államfő a nyugdíjtörvényt. Az elnök érvelése szerint nem méltányos, hogy a férfiakhoz hasonlóan a nők is 65 évesen vonuljanak nyugdíjba, hiszen társadalmi helyzetük nehezebb munkahely és a háztartás-vezetés kettős terhe miatt. Továbbá Băsescu arra is felhívta a figyelmet, hogy az új jogszabály a férfiak esetében csupán három évvel tolná ki a nyugdíjazási korhatárt, a nőknek hét évvel többet kellene dolgozniuk. A jelenlegi nyugdíjkorhatár férfiaknál 62 év, a nők esetében 58 év. Az államfő érvelése azért is meglepő, mert a parlamentben elmondott szep-

tember 21-i „országértékelő beszédében” az egységesített 65 éves nyugdíjkorhatár mellett tört lándzsát.

„Odaszúrt” az ellenzéknek

Băsescu „nevetségesnek” nevezte Victor Ponta szociáldemokrata, illetve Crin Antonescu liberális pártelnök arra vonatkozó kérését, hogy az államfő ne hirdesse ki a nyugdíjtörvényt, mivel elfogadása állításuk szerint törvénytelenül történt. Az államelnök nem bíraskodhat a parlament egyik vagy másik házában, mivel ez nem tartozik a hatáskörébe, és nem avatkozhat be a parlament tevékenységébe, szögezte le Băsescu. „A jogszabály törvényessége szempontjából semmiféle észrevétel nincs” – fogalmazott az elnök. Az ellenzéki

szociáldemokraták (PSD) és liberálisok (PNL) azt állítják, hogy a nyugdíjtörvény elfogadása törvénytelenül történt, mivel nem gyűlt össze a kellő számú szavazat, ezt pedig szerintük videofelvételek is bizonyítják.

Markó: mi megmondtuk!

Az államfő bejelentésére elsőként Markó Béla kormányfőhelyettes, az RMDSZ elnöke reagált, hangsúlyozva az alakulat hajlandóságát arra, hogy 63 évre csökkentsék a nők nyugdíjkorhatárát. „Mi már a képviselőházi vita során is ezt kértük. Akkor azzal vetettük el javaslatunkat, hogy az Európai Unió elvárása az egységes 65 éves korhatár. Nagyon jó, hogy az államfő visszaküldte a parlamentbe a jogszabályt, az RMDSZ meg fogja sza-

vazni a kért módosítást” – fogalmazott Markó.

Kibúvót keresett az államfő

Sokkal kritikusan kommentálták Traian Băsescu bejelentését az ellenzéki pártok. Mihai Voicu, a Nemzeti Liberális Párt (PNL) szóvivője szerint az államfő, azaz, hogy nem talált semmilyen kivétnevet a nyugdíjtörvény megszavazásának módjában a képviselőházi család védnökevé vált. „Másfelől az a tény, hogy egy olyan ürüggyel küldte vissza a jogszabályt a képviselőháza, amelyről alig két héttel ezelőtt más álláspontra helyezkedett, azt bizonyítja, hogy fél a felfüggesztési procedúra elindításától. Ezenel emlékeztetném saját, korábbi szavaira: »Amitől félsz, nem menekülsz!» A PNL állásponjtja, hogy a bizalmatlansági indítvány beadását fel kell gyorsítani” – fogalmazott Voicu. Victor Ponta szociáldemokrata elnök azzal egészítette ki az ellenzék terveit, hogy továbbra is kéri a csaláson kapott Roberta Anastase képviselőházi elnök lemondását, és alakulata mindaddig nem vesz részt a nyugdíjtörvény újrátárgyalásán, amíg a demokrata-liberális politikus nem távozik tisztségéből.

Hétfőre készül a bizalmatlansági indítvány

A liberális szóvivő felvetését Victor Ponta szociáldemokrata elnök görgette tovább, hangsúlyozva, hogy az ellenzéki alakulatok hétfőn véglegesítik a kormánybuktató kezdeményezés szövegét. Bejelentését kissé felülírva, Olga Vasilescu PSD-s szenátor már tegnap bemutatta a „Tömeges bizalmatlanságja” című 70 oldalas dokumentumot, amelyet elmondása szerint már több mint kétfélmilliárd aláírtak. ◀

Az igazi Băse'

Bizonyára sokan emlékeznek még a tavalyi elnökválasztások előtti utolsó tévévitára, amelyből – és végül, mint tudjuk, az egész választási megmérettetésből – Traian

Salamon Márton László

Băsescu államfőjelölt került ki győztesen. A választási győzelemhez kellett ugyan egy kis „külső segítség”, no meg egy olyan választási törvény, amely lehetővé teszi a külföldön élő, külföldön adózó, egy másik ország szociális szolgáltatásait élvező, de (még) román állampolgársággal is rendelkező személyeknek, hogy szavazatukkal megváltoztassanak egy olyan választási eredményt, melynek hatásait azok érzik-nyögik majd, akik amúgy többségükben nem a végző győztesre szavaztak.

De meglelt. Ugyanígy a tévévitabeli győzelemhez is kellett elsősorban egy ügyefogyott ellenfél, és kellett egy olyan elkötelezett moderátor is (az azóta már az egyik cotroceni-i házitévéhez szegődve „szint valló” Robert Turcescu), aki a vita során kialakult szorult helyzetben „futni hagyja” Băsescut. Az akkor nagy port felvert esetről van szó, amikor a hírtévékben bejátszott, megkérdőjelezett hitelességű videofelvételek szerint Băsescu államfőjelöltként 2004-ben lekent egy gyermeknek egy istenes pofont. Turcescu megkérdezte az elnököt, megütötte-e a gyermeket, mire – emlékszünk – államfőnk kitérően amyyit válaszolt: „Nem ütöttem meg sem a mellkasán, sem az öklömmel az arcán”. A magától értetődő újabb moderatori kérdés azonban – „Hát akkor mivel és hol ütötte meg, elnök úr?” – már nem hangzott el...

Hasonló jelenetek lehetünk tanúi tegnap, amikor ugyanannak a Traian Băsescunak a három héttel korábban ország-világ szeme láttára csalással elfogadott (a videofelvételeket ezúttal nem lehetett megkérdőjelezni, hiszen a parlament saját kamerái rögzítették a turpisságot!) nyugdíjtörvényről kellett szint vallania. Az elnök azonban megint hasonló választ adott, mint majdnem egy évvel korábban, az ominózus tévévitán: „Nem értek egyet a nőknek megszabott nyugdíjkorhatárral, ezért visszaküldöm a parlamentnek a törvényt”. Csakhogy nem ez volt a fő kérdés, hanem az, hogy egyetért-e az elfogadás módjával. Mert ha igen, következik a felfüggesztés. Nos, erre nem kaptunk választ. Az államfő egyébként alighanem csalódást okozott híveinek azzal, hogy meghátrált, hogy cserbenhagyta pártjának hű katonáit. Azokat, akik korábban esküdtek arra, hogy a 65 éves női nyugdíjkorhatár a lehető leg- európaiabb dolog, a világ legermesztesebb rendelkezése. (Azokról nem is beszélve, akik szó nélkül megszavazták a parlamentben.) Az igazi Băse' nem futamodik meg, nem ravszkodik, hanem galád ellenségei szemébe mondja: „Itt vagyok, nyavalyások, függesz- zetek fel, ha tudtok!” No igen, hát már ő sem a régi.

Traian Băsescu államfő korábbi állásponjtjának ellentmondva kért 63 éves nyugdíjkorhatárt a nők számára. Fotó: presidency.ro

Tőkés László „atombombája”

Cs. P. T.

► Nem áll el a pártalapítás szándékától az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) – jelentette ki tegnap Toró T. Tibor. Az EMNT ügyvezető elnöke internetes sajtótájékoztatóján azt mondta: nem tartja valószínűnek, hogy november végéig olyan változás történjen az RMDSZ és a Magyar Polgári Párt (MPP) háza táján, amely indokolttá tenné a pártalapítás szándékáról való lemondást; szerinte sem az RMDSZ, sem az MPP nem képes megújulni.

Mint ismert, az EMNT legutóbbi választmányi ülésén döntött arról, hogy megalakítják a „Tőkés-pártot”, amelynek legfőbb célja az autonómiért történő politikai küzdelem lesz. Ennek érdekében hamarosan kezdeményező bizottság alakul, s a testület az EMNT november 27-én ülésező országos gyűlésének a támogatását kéri majd. „A párt neve még nem ismert, munka alatt van” – mondta az ÚMSZ-kérdésére Toró.

Kifejtette, hogy az EMNT megmarad civil mozgalomként, hiszen erre a szervezetre továbbra is szükség van, mint ahogy Tőkés Lászlóra is elsősorban az Európai

Parlamentben (EP) van szüksége a romániai magyarságnak. Mint mondta, az EMNT és az RMDSZ képviselőiből álló Erdélyi Magyar Egyeztető Fórum a pártalapítás révén „tartalommal telítődik”. Felvetésünkre kijelentette: nem lát ellentmondást abban, hogy az EMEF-ben nem az új párt képviselői, hanem továbbra is az EMNT vezetői vesznek részt. Szerinte a párt léte jobb tárgyalási pozícióba hozza az EMEF-en belül az EMNT-t. A politikus az atombomba birtoklásához hasonlította a helyzetet: Hirosima óta egyetlen nagyhatalom sem használt atombombát háborús célokra, ennek ellenére a tárgyalóasztalhoz csak azt engedik oda, aki rendelkezik ilyen fegyverrel. „A tárgyalásokkor a felek akkor egyenrangúak, ha hasonló eszközökkel rendelkeznek” – fogalmazott Toró.

Egyben bejelentette, hogy az EMNT projektjeként az idén – részben magyar költségvetési pénzből – megalakul Erdélyben a demokrácia-központok hálózata, amelynek az a feladata, hogy a helyi politikusok tevékenységét figyelemmel kövesse, és vitákat kezdeményezzen demográfiai, gazdasági és szociális kérdésekről. ◀

Székely RMDSZ alakul?

Kovács Zsolt, Baloga-Tamás Erika

► Székelyföldi RMDSZ-szervezet létrehozását szorgalmazza Antal Árpád. A szövetség sepsiszentgyörgyi elnöke sajtótájékoztatóján kifejtette: a februári RMDSZ-kongresszus után a szövetségnek az eddignél markánsabb székelyföldi autonómiapolitikája kell hogy legyen. Ugyanakkor fontosnak tartja, hogy az RMDSZ-en belül létrejöhjön egy olyan szervezet, amely Székelyföld ügyeit koordinálja. Antal Árpád szerint ehhez a szerkezeti átalakításhoz alapszabály-módosításra lesz szükség, de dolgoznak rajta, és benyújtják a módosító javaslatokat. Elképzelése szerint a szövetség székelyföldi szervezetének kellene legyen egy elnöke, aki tagja az országos vezetőségnek is, és aki irányítja a székelyföldi politikákat beleértve az autonómia előmozdításának ügyét is, illetve megjeleníti Székelyföld ügyeit az országos elnökségen belül. Újságírói kérdésre válaszolva, hogy a Székelyi Képviselők Tanácsán (SZKT) belül létező székelyföldi platform miért nem elég a székelyföldi igények megjelenítésére, Antal Árpád kifejtette: sajnos az SZKT-nak is csökkent a súlya,

az ezen belüli platformoknak pedig valójában nincs is jelentőségük. Az RMDSZ struktúráját kell átszervezni, és azon belül kell lennie egy székelyföldi struktúrának. Árpád ugyanakkor kifejtette: meglátása szerint az SZKT súlyát meg kell emelni, és lehet az sem egészséges, hogy mindig Marosvásárhelyen van megszervezve, mert amíg más városban működött eredményesebb volt.

A sepsiszentgyörgyi RMDSZ-elnök felvetését a szövetség székelyföldi struktúrájának létrehozásáról Borboly Csaba, az RMDSZ Csíki Területi Szervezetének elnöke is jónak tartja. Szerinte is szükség van egy székelyföldi közös RMDSZ-szervezetre, hasonlót kellene létrehozni például a Partiumban is. Borboly úgy véli, hogy ettől függetlenül a széki szervezeteket nem kellene megszüntetni, hisz azoknak létjogosultságuk van, mindegyiknek megvan a saját szerepe. „Ezekre szükség van, hisz a széklőség korábban is székek szintjén szerveződött. Ellenben a megyei szervezetek létjogosultságát nem látom, tehát azokat én is főlölességnek tartom” – nyilatkozta lapunknak az elnök. ◀

Román lapszemle

Mircea Dridea egykori román focista, aki 1967. március 22-én berúgta a győzelmet jelentő gólt a francia válogatott kapujába, kritizálja a mostani román nemzeti válogatott mentalitását. „Egységben voltunk és az országunkért küzdöttünk. Most ez hiányzik” – vélekedik. (Evenimentul zilei) ► Daniel Funeriu azt állítja, hogy a pedagógusok nem elégedetlenkednek a 25 százalékos fizetéscsökkentéssel – legalábbis erre a következtetésre miatt az oktatás napján szervezett, október 5-i bukaresti tüntetés után. A szakszervezetek vezetői képmutatással vádolják a tanügyminisztert. (Puterea) ► Răzvan Rădulescu egyike annak a tizenegy szervezőnek, akiket az Európai Unió Irodalmi Díjjal tüntetnek ki november 18-án, jelentették be a napokban zajló Frankfurti Könyvvásáron. A román író Teodosie cel Mic című művével hívta fel magára a figyelmet. (România liberă)

Román foci: fénypontról mélypontra

A bukaresti Steaua focicsapatának 1986. évi bravúros sevillai BEK-győzelme, a román labdarúgó-válogatott 1994., egyesült államokbeli foci-vébén való látványos szereplése – mindez immár távoli, és ezért a román focirajongó számára fájdalmas emlék csupán.

Bogdán Tibor

▶ Románia–Albánia 1–1. Az idei Eb-selejtező eredménye húsz esztendővel ez előtt még viccnél is rossz lett volna – ma már aligha okozott meglepetést, legfeljebb kiábrándulást.

„Korifeusok” hatalomra jutása

Az utóbbi évek eseményei, eredmény(telenség)ei világosan jelzik: a román labdarúgás zuhanórepülésben van. Sportszakértők szerint a hanyatlás nyomában az 1989. évi rendszerváltás után kezdődött, amikor a sportág politikai behatások alóli kivonásának ürügyén – miután a kommunista diktatúra idején néhány csapat, így a Steaua meg a scornicești-i tizenegy a Ceausescu-klán kivételezettjei lettek – a Román Labdarúgó Szövetséget (FRF) nem kormányzati szervezatként alakították meg. Mindebből azonban nem a hazai labdarúgás, hanem a háttérből Mircea Angelescu által támogatott Mircea Sandu nyert. Az egy „csárda” viszont kevésnek bizonyult, mivel néhány év múlva, 1996-ban

már szót kért a „másik duás”, Mitiță Dragomir is, akinek sikerült megszereznie a Profeszionista Labdarúgó Liga (LFP) elnöki székét. A romániai labdarúgás két „korifeusának” uralma alatt a legkétesebb egyéniségek kezébe kerültek a különféle klubcsapatok.

A Dragomir–Sandu kettős törvénytelenégek sorozatát követte el; feketén adott el játékosokat külföldi együtteseknek, játékezőket vásárolt meg, focistákat fizetett le.

Régi sikerek fényében

A FRF létét mintegy tíz esztendőig még igazolták a román labdarúgás „arany nemzedékének” sikerei. A román válogatott ott volt az 1990., 1994., 1998. évi vebén, az 1996. és a 2000. évi Ebdöntőn, az Egyesült Államokban megrendezett vebétornán a negyeddöntőig jutott el, és a legszebben játszó válogatottnak kijáró elismerést is elnyerte. Mindezek nyomán ömlött a pénz a nemzetközi fórumoktól a két szövetséghez, amelynek vezetői tüneményesen meggazdagodhattak. Igaz, a bevételből a játékosokat is honorál-

A román válogatott fénykorában: az 1994. évi, egyesült államokbeli világbajnokságon

ták, a kilencvenes években a fejenkénti jutalom a százezer dollárt is elérte, amiből, annak idején, tíz lakást lehetett vásárolni a fővárosban. Ennek nyomán 1990 és 2000 között valóságos nyaraló- és villaerdő nőtt ki Snagovon és környékén. Az infrastruktúra fejlesztésére, a játékosképzésre azonban már nem jutott pénz; az utánpótlásra szinte semmi figyelmet sem fordítottak, arra sem gondoltak, hogy erős – és tiszta – hazai bajnokságokat szerveznek. Az akkori – elhanyagolt – játékosnemzedékből származnak a mai, húsz-harminc év közötti focisták. Ami meg is látszik a labdarúgás színvonalán.

A hanyatlás nyilvánvaló jeleinek kellett megmutatkoznuk ahhoz, hogy a labdarúgás hazai illetékesei észbe kapja-

nak és felépüljön a Labdarúgás Háza, beinduljon – alaposan megkésve – a mogoșoiaiai és a buiteai országos játékosképző központ.

Kalander klubvezetők

A kilencvenes években még nem ritka sikerek láttán jó néhány kalander a legnépszerűbb sportág, a foci útján igyekezett a felszínre kerülni, meg persze pénzt szerezni. Így bukkantak fel a foci világában olyan kétes egyéniségek, mint Cristian Borcea, George Copos, Dinel Staicu, Gheorghe (Pinalti) Ștefan, Gigi Becali, Adrian Mițitelu, Marian Iancu és társaik, akik kezükbe kaparintották a legnevesebb és leggazdagabb klubokat. Céljuk nem a labdarúgás felvirágoztatása, hanem a csapatokba befektetett

összegek busás haszonnal történő visszaszerzése volt, és a törvénytársaságoktól sem riadtak vissza – ez a magyarázata annak, hogy szinte mindegyiküknek meggyűlt a baja az igazságszolgáltatással, amely azonban – a Romániában megszokott módon – nem kapkodta el az eljárás. A több mint 13 millió dollárt feketén lenyúló nyolc román „játékosüzér” – közöttük Giovanni és Victor Becali, Copos, Giță Popescu – perében például eddig huszonötöszer halasztottak.

Hogy a tulajdonosok mennyire csak a saját érdekeiket nézték, azt jól bizonyítja az urziceni-i együttes példája is: a csapatot Dumitru Bucșaru a harmadik osztályú bajnokságból hozta fel az élvonalba, vitte tavaly bajnoki címre, majd eladta – 12 millió eurós

haszonnal. Az együttes jelenleg három pontnyira tanyázik a kieső-zónától.

Mindennek nyomán a hazai bajnokság sport helyett üzletké szilányult. Nem a játék számított, hanem a pénzt hozó eredmény, amelyet nem focival, hanem játékezők, labdarúgók megvesztésével lehetett irányítani/alakítani. A mechanizmus pofonegyszerű volt: a klubtulajdonosok/vezetők meghatározott összeget fizettek a FRF és LFP „megbízzottainak”, akik cserében például a „megfelelő bírókat a megfelelő meccsre” elv alapján jelölték ki a játékezőket.

Mindezt most már alig lepellezik, Gigi Becali például nyíltan fizetett le csapatokat azért, hogy „jól játszzanak” a Steaua vetélytársai ellen. Közismertté lett a „bőrönd-ügye”, amikor is 1,7 millió dollárral akarta „honorálni” a Kolozsvári Universitáéat a helybéli vasutas csapat elleni győzelemért – amely egyben a katonacsapat bajnok címét is jelentette volna.

A román labdarúgásban jelenleg is amolyan ex-lex állapot uralkodik: a szabályok nincsenek pontosan rögzítve így többféleképpen értelmezhetők. Ezért van az, hogy a különböző szakbizottságok egymással szembenálló döntéseket hoznak, egymás – olykor pedig saját maguk korábbi – álláspontját cáfolják meg.

Azt viszont senki sem cáfolhatja, hogy mindezen következtében a román labdarúgás legféketőbb időszakát éli. ◀

Európai Unió – magyar soros elnökség

Belgium után: készül Magyarország

Az Európai Unió soros elnökségét január 1-jétől fél évre Magyarország tölti be. A közösség irányítása a közelmúltban változáson ment át. Most induló sorozatunkban időről időre a Budapest előtt álló feladatokat, a magyar uniós célokat mutatjuk be.

Gy. Z.

▶ A Spanyolország, Belgium és Magyarország alkotta trojka 2010. január 1-je és 2011. július 31-e között látja el féléves periódusokban az Európai Unió Tanácsa soros elnökségét, 2011 második felében Lengyelország tölti be ezt a tisztséget. Romániára 2019. július 1-jétől kerül sor.

Nyugat-balkáni politika

A soros elnökség intézménye nagy tekintélyt nyújt az adott tagállamnak, hiszen valós befolyásolási lehetőségeket rejt magában. Természetesen nagy felelősséggel is jár, hiszen az illető ország valójában maga szabja meg az adott időszak témáit is, tehát ragyogó alkalmat teremt arra, hogy – a közös érdekeket

szem előtt tartva – saját külpolitikai céljainak érvényt szerezzen. Magyarország elsősorban a nyugat-balkáni térség integrációjában – egyetemes stabilitásában – érdekelt, így várhatóan ez alatt az időszak alatt írja alá Brüsszel és Zágráb a Horvátország felvételéről szóló megállapodást, és megkezdődhetnek más jugoszláv utódállamokkal, elsősorban Szerbiával a csatlakozási tárgyalások.

Az elnökség feladatait az úgynevezett Lisszaboni Szerződés szabályozza; ez valójában az Európai Unió tervezte, de több nemzeti népszavazáson is elbukott alkotmányát hivatott pótolni. Ez a szerződés hozta létre a „trojka” intézményét is, amelyben az éppen aktuális mellett az előző és a következő soros elnök szorosan együttműkö-

dik egymással, hogy a fél-évente esedékes váltás ne okozzon törést a folyamatban. S bár a nemzeti érdekek képviseletének lehetőségeiről már szó esett, mégis fontos kiemelni, hogy a soros elnökség mindig az Európai Uniót képviseli, és nem a saját államát. Ugyancsak a Lisszaboni Szerződés hozta létre az EU állandó elnöki tisztségét (ezt az év elejétől elsőként a belga Herman van Rompuy tölti be), de a soros elnökség feladatai ezzel mit sem csorbultak.

Célok és teljesítések

Az elmúlt években volt már példa arra, hogy egy erőteljes megfogalmazott soros elnöki program megvalósítását egy belpolitikai válságok által súlyosított, vérszegevényre sikerült időszak követett. Elegendő a 2008

második félévi, nagy ívű francia irányítását 2009 első hat hónapjában követő cseh elnökségre utalnunk, amikor nemcsak a prágai kormányválság gátolta folyamatosan a munkát, hanem az a tény is, hogy az államfő közismeretlen euroszeptikus személyiség (bár a két tényező közül az uniós szabályozás szerint egyik sem akadályozza az elnöki tiszte betöltését).

A magyar külügyminisztérium megfogalmazása szerint az évből még hátralévő szűk három hónap mindennél fontosabb időszak a magyar EU-elnökségi feladatokra való felkészülése szempontjából. Egyrészt a jelenlegi belga EU-elnökség alatt alakul ki pontosan az a politikai napirend, amelyet majd Budapestnek is követnie és teljesítenie kell, másrészt – fogalmazzák meg a Bem rakparton – a kormánynak szembe kell néznie az elődjétől átvett örökséggel, és orvosolnia kell a felkészülés során az elsősorban logisztikai és költségvetési területen megmutatkozó elmaradásokat.

Készülhet az új költségvetés

A belga EU-elnökség napirendjén számos olyan politikai kérdés szerepel, amely Magyarország számára is kiemelt jelentőségű. Az egyébként permanens kormányválsággal küszködő, de – főként alapító tagként – erős, és az uniós „fővárosának” is otthont adó ország azt fogalmazta meg elnöksége prioritásaként, hogy a következő hónapokban a tagállamok együttes döntéseivel enyhítse a gazdasági válság hatásait, továbbá határozza meg a fenntartható és befogadó növekedés felé vezető utat. A célok fő iránya, vagyis a fiskális fegyelem és a szerkezeti reformok együttes érvényesítése – a versenyképesség növelését segítő intézkedésekkel együtt – egybeesik a magyar érdekekkel.

Az Európai Unió következő időszakának programjában elsődleges figyelmet kap a munkahelyteremtés, a foglalkoztatáspolitikai és a hosszabb távú versenyképesség, illetve az ezeket meghatáro-

zó, úgynevezett Európa 2020 stratégia. A belga EU-elnökség idejére halasztódott az Európai Bizottság javaslata alapján az uniós költségvetés félidei felülvizsgálata. A magyar kormány álláspontja szerint most már elsősorban a következő, 2013-tól esedékes költségvetési keret kialakításának kell hangsúlyt kapnia.

A klímavédelem közös cél

Az Uniónak továbbra is kiemelt felelőssége van a klímaváltozással szembeni harcban. A küszöbön álló cancéni klímakonferencián a magyar kormány – támogatva a belga EU-elnökséget – megfelelő megoldásnak globális, ambiciózus és jogilag kötelező éghajlatvédelmi megállapodás létrehozását tartja. Együttal osztja azt a belga EU-elnökségi megközelítést is, hogy a kitűzött éghajlat-politikai célok megvalósulásának szolgálataba kell állítani az energia- és közlekedéspolitikát, és ezáltal is elő kell mozdítani a zöld gazdaságra való áttérést. ◀

Lap-top

A nap címe. Ki rendelte meg Basescu felfüggesztését?, *România liberă*.

Magyarázat. Hát ki más, mint a három mogul kettő, a besúgóbbik fajtából – írja Sabina Fati, aki nem hazudtolja meg önmagát, és az államfő mögé áll a felfüggesztés kérdésében. Szerinte Traian Basescunak nem a második mandátuma során elkövetett hibái miatt kell lakolnia. Azért kell megfosztani a hatalmától, mert Dan Voiculescu és Sorin Ovidiu Vântu csak így menekülhet meg a bünvádi eljárásoktól. „Három hónapon belül Traian Basescu rossz emlék marad a román politikában” – idézte Fati SOV-ot, aki szabadlábúra helyezése után fenyegetőzött a saját tévéjének adott interjújában. A publicista szerint nem lehet véletlen, hogy éppen az interjú sugárzása napján fordult Victor Ponta szociáldemokrata elnök a parlamenti frakciókhoz azzal a kéréssel, hogy függeszzék fel az államfőt. Mint ahogy az sem véletlen, hogy a felfüggesztés menetrendjét Dan Voiculescu sietett kidolgozni. Hát mit mondjunk? A politikában valóban ritkák a véletlenek.

Miért van szabadlábán SOV? Sorin Ovidiu Vântuval a *Jurnalul Național* is foglalkozik, de egészen más kontextusban. Mint írják, a Bukaresti Táblabíróság bírái megindokolták, hogy miért kellett szabadlábúra helyezni a bűnpártolással vádolt üzletembert. A lap nem idézi ugyan szó szerint az indoklást, ám megállapítja: a bírák szerint az pusztá feltételezés, hogy SOV pénzzel támogatta volna külföldre menekült egykori üzletársát és bizalmasát, Nicolae Popát. „Úgy tűnik, hogy ezt a vádat az ügyészek nem tudták dokumentumokkal alátámasztani” – írja a zsúrnác. Hát ez mindenképpen érdekes. SOV lehallgatott telefonbeszéléseinek ügyészégi jegyzőkönyve szerint az üzletember ilyeneket mondott Popának: „Ne bomolj, öregem, küldöm a pénzt”. Vagy ez nem elegendő bizonyíték?

Minden napra egy mondás

A hanyagul megtervezett munka a vártnál háromszorosa több időt vesz igénybe, míg a gondosan megtervezett csak kétszerese többlet.
Murphy törvénye

In memoriam

Horváth István

A nacionalizmus arcai

Van bizony már kétféjű sas. Viaskodunk vele, s nem tagadjuk: félünk is tőle.

Nem is kétféjű ez a szörnyeteg, de sokfejű. Egyszerre azonban többnyire csak két fejt mutatja. Most is két fejt látjuk legtisztábban. Az egyik fej szittyja arc, kuruc haj, magyar bajusz. A másik arc sima, sokráncú, ravasz, félelmes s Loyolára emlékeztető.

Ez most a magyar kétféjű sas. Az egyik fejét nevezzük nacionalizmusnak, a másik fej határozottan klerikalizmus. Akármelyik fejet bíznák a kezünkre, levágnánk minden tétova, minden tusakodó lelkiismereti harc nélkül. De szívesebben a nacionalizmus-fejvel bánánk el. Ez a fej a veszedelmesebb.

A nacionalizmusnál nagyobb hazugság nem állott még ki a harci porondra. A nacionalizmus maga ezer arc. Megzavarja a legbiztosabb szemű embert. Lefoglal magának minden emberi gyöngöset. Utazik tradícióra, kegyeletre, fajbüszkeségre, kenyéririgységre, minden erényre és bűnre.

Mi a célja vele? A célja, hogy akit meghódít a szittyja arc, kuruc haj és magyar bajusz, azt kezére játssza a másíknak, a sima arcnak, a Loyola-félének. Szólt már erről sok beszéd. Mi is abbahagyjuk a képletes beszédet. Kiírjuk magyarul: a hazafisággal szédelő és lár-mázó klerikalizmus veszedelmesebb a nyílt klerikalizmusnál.

(...) Az ördögbe is, kellemetlen volna hazaárulás gyanújába keveredni. „Üsd a zsidót!” „Gyilkold az istentelen liberálist!” Jó, jó. Ezt elviselejük. De mikor a fajkultusz segítségével, kápráztatva, megtevesztően készítik a hurkot a nyakunk köré – ez már nagyobb dolog.

Ady Endre: A magyar kétféjű sas, *Nagyváradi Napló*, 1901. december 20.

Tiszteletbeli székelty

Tiszteletbeli székelty címet adományozott Budaházy Györgynek a Székely Gárda. Ha valaki keresgél kicsit a neten, akkor a díszes okiratot is megtalálhatja, magam nem népszerűsíténem ezen honlapokat még azal sem, hogy leírom nevüket.

A díszes oklevél cirkalmas betűkkel pusztán ezt a fent jelzett tény tartalmazza, csupán annyi az eltérés, hogy az „adományoztatik” szerkezet szerepel az okmányban. Feltételezem a régiesség és a történelmi hangulat sugározásának okán, mert már száz évnél is régebben mondogatták, hogy a tatik-tetik nem használtatik. Kikopott a nyelvből ez a fajta szenvedő szerkezet (kiváló kifejezés az alkalomra, s jó lenne tudni, ki szenved ettől). Ezen kívül szerepel egy piros-fehérvöld kokárda az okmányon, gondolom, mint ősi székelty jelkép, amelynél keresve sem lehetett volna jobbat találni.

Most egy hosszabb idézet következik az adományozás ténykörülményeiről, az adományozók jogba ágyazott legitimitásáról, az identitás forrásvidékről: „Leszögezzük, hogy a Tiszteletbeli Székely cím kiosztásának joga kizárólag önmagukat székelty identitásának, a székelty nemzethez tartozónak valló személyek törvényes úton is számonkérhető joga, etnikai önazonosságuk kifejezésének eszköze, Románia Alkotmánya 6. szakasz – Az identitáshoz való jog cikk értelmében, mely kimondja, hogy az állam elismeri és biztosítja a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek jogát az etnikai, kulturális, nyelvi és vallási identitásuk megőrzéséhez, fejlesztéséhez és kifejezéséhez. A Székely Gárda Egyesület önmagukat székelty identitásúként meghatározó személyek egyesülete, kizárólagos székelty önazonosságunknak a 2011-ben rendezendő népszámláláson is hangot kívánunk adni.”

Jogi szövegekkel időnként előfordul, hogy nehézségekbe ütközik értelmezésük nem csak a hétköznapi, hanem a jogtudós emberek között is. Nem egészen világos, hogy a székeltyek milyen közössége adományozhatja a címet, mondjuk az is belefér, hogy a harmadik sör után bármelyik csiki kocsmában beszerezhető. De józan ésszel és szövegértési kompetenciákkal tekintve a fenti szöveget, nem tudunk visszaszorítani egy fél mosolyt. A magyarságukra oly büszke személyiségek és mozgalmárok saját (magyar?, székelty?) identitásukat Románia Alkotmányából vezetik le?! Nanemár!

Legalább Etelkőzig vagy Hunniáig vissza kellene menni, ha már. És minek vallja magát az az ember, akit majdan megkérdeznek a nemzetiségéről, és ugyan székeltynek született, apja, anyja, minden őse székelty volt, de nem akar ilyenfajta gárdázós közösséghez tartozni?

Krebsz János

Őszinte válasz – hamis kérdezőnek

Herta Müller megdőbentette a bukaresti hallgatóságát. Szeptember végén az Ateneul Românben, a tiszteletére rendezett találkozón Gabriel Liiceanu kérdésére, hogy azok a könyvek, amelyeket a múlt rendszerben a politikától távol maradt írók írtak, jó művek-e, Herta Müller kerek perec megmondta: „Nem! Azok módot adta arra, hogy a szerzők kibújjanak a nyomás alól...” Vagyis, hogy működjenek, de ugyanakkor elhárítsák a szókimondással járó felelősséget, valamint annak következményeit. Herta Müller emlékeztetett arra, hogy Romániában a kommunista rendszerrel szemben nem volt valóságos, szervezett ellenállás – olyan mint Lengyelországban, Magyarországon vagy az NDK-ban. Radu Filipescu és Paul Goma magára maradt,

nem zárták fel melléjük az írók – ténnek hozzá: akkor sem, és most sem. Paul Goma ugyanis most töltötte be a 75 évet, s még ebből az alkalomból sem kapta vissza sem az írószövetség tagtagát, sem a román állampolgárságot.

Zséhánszky István Moldova Köztársaság

ban valóságos nemzeti ünnepet rendeztek ebből az alkalomból. És nálunk? – még csak meg sem említették. Jellemző, nem? Norman Maneát sem akarják visszafogadni szép hazánkba. Vajon miért? Mert több nyelvre lefordított művében, *A huligán viszatér*-ben meg merete írni, hogy a kommunista időszakban meghonosodott populista-nacionalista magatartás mit sem változott az 1989 utáni Romániában.

Herta Müller a tiszteletére rendezett ünnepségen is a maga módján válaszolt a burkoltan provokáló kérdésekre. Elmondta azt, amit gyermekkorában bántásig svábként tapasztalt, azt hogy a második világháborút követő időszakban és a kommunizmus idején a románok meghurcolták és kifosztották a romániai németeket, tehát haszonélvezők voltak, akik berendezkedtek a mások javaiiban. Ez aztán végképp nem tetszett sem Liiceanunak, sem pedig a melléje szegődött Nicolae Manolescunak. Sőt, utóbbi a román nép elleni sértésnek minősítette Herta Müller őszinte szavait. Viszont az Atheneumot zsúfolásig megtöltő közönség

nyíltzíni tapssal jutalmazta a Nobel-díjas íróválaszait. Erre érdemes odafigyelni! Herta Müller újra felvetette a múlttal való tényleges szembenézés szükségességét. Hogy nem általánosságokról kell beszélni, hanem konkrétan, részletekbe menően el kell mondani azt, amit műveltek Romániában a két diktatúra: a fasizmus és a kommunizmus idején. És a tényeket nem civakodás, vádaskodás, kocsmai veszekedés vagy – ténnek hozzá – politikai zsarolás formájában kell megjeleníteni, hanem hig-

gadtan, szakszerűen, pártatlanul, tudományos pontossággal. Ugyahogyan azt Németországban teszik. Ahol – igaz hogy amerikai kényszerítésre – tüzetesen véghezvitték a náciitlanítást, normális dologga, mondhatni szokássá, sőt igénnyé vált a diktatúrák leleplezése, és az ország újraegyesítése után mostmár önszorgalomból, külső nyomás nélkül is elvégezték a kommunizmus bűneinek feltárását. Németországban a nácizmus bűnei megismerhetők az iskolai tankönyvekből is, az oktatási programban pedig kötelező pontként szerepel az, hogy a

diákoknak meg kell látogatniuk legalább egy hajdani koncentrációs tábor. Vajon szép hazánkban mikor iktatnak be egy olyan pontot a tanítási programba, hogy diájkainknak kötelező módon tanulmányi kirándulást kell szervezni Transznisztriába, ahol Antonescu csendőrei az emberevésig éhezettették a bukovinai és a besszarábiai zsidókat. Vagy például azt, hogy kötelező módon el kell menniük Peripravára, fel kell keressük az egykori kommunista haláltábor, ahol a rendszer pribékjei meztelenre vetkőztették és kikötötték azokat a politikai foglyokat, akik képtelenek voltak teljesíteni – a teljesíthetetlenre növelt – nádvgási normát. S a szerencsétleneket addig tartották meztelenül kikötve, amíg a delta szunyogok hada halálra nem csipte őket.

Hát volna mit bevallani jócskán a romániai diktatúrák viselt dolgairól. Csak hogy ember kell ahhoz, hogy azt megtegye. Herta Müller ünneplésekor is, mint mindig, feltépte a gennyes sebeket, hogy mossuk ki végre és fertőtlenítsük azokat. Különben semmi esélyünk sincs arra, hogy begyógyuljanak. Hogy más világ legyen nálunk. A tapsekből itélve feltételezem, hogy a teremben ülők megértették ezt. És a többiek?

Volna mit bevallani jócskán a romániai diktatúrák viselt dolgairól. Csak hogy ember kell ahhoz, hogy azt megtegye.

Röviden

Terényi monooperája

Terényi Ede *Mephistofaust* című monooperáját és *NAUSICÁ* kötetét mutatják be holnap 17 órakor a Kolozsvári Zenei Ősz komolyzene-fesztivál keretében a Művészeti Múzeumban. Terényi Ede új monooperája Goethe *Faust*-ját dolgozza fel. A címválasztással a szerző arra az újszerű értelmezésre utal, amiben a fény és árnyék egymáshoz kötődve jelenik meg. Ez a gondolat a szövegválasztás tekintetében is meghatározó volt és a közel egy óras mű drámai kibontakoztatásában a kiindulópont a mefisztói személyiség tehát a Jung-féle árnyék ember megjelenítése.

Százeken látták a Frida Kahlo-kiállítást

Eddig százeken látták a szeptember elején megnyílt bécsi Frida Kahlo-kiállítást – közölték a szervezők. A százazredik látogató Csehországból érkezett és külön a kiállítás kedvéért utazott az osztrák fővárosba. Szerencséjének köszönhetően ingyen tekinthette meg a tárlatot, s a jegy mellé a kiállítás katalógusát, illetve egy plakátot is kapott ajándékba. A kiállítás december 5-ig látható a Bank Austria Kunstforumban.

Llosa irodalmi Nobelje

ŰMSZ

Mario Vargas Llosa világhíru perui író kapta az idén az irodalmi Nobel-díjat – jelentette be a Svéd Akadémia tegnap délután Stockholmban. Az indoklás szerint a 74 éves író – aki nem szerepelt a fogadóirodák által legesélyesebbnek tartott Nobel-várományosok között – a „hatalmi berendezkedések feltérképezéséért és az egyén ellenállását, lázadását, alulmaradását bemutató erőteljes ábrázolásáért” kapta az elismerést. Mario Vargas Llosa eddig több mint harminc művet írt, közülük több is olvasható magyarul.

Llosa Magyarországon

A legfontosabb dolog, ami történt velem életemben, az volt, hogy megtanultam olvasni – vallotta a 10. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál díszvendégéeként, még 2003-ban Mario Vargas Llosa. A perui író akkor úgy nyilatkozott, nem betegedett bele abba, hogy évek óta

Kié lesz a Béke Nobel-díj?

Ma 11 órakor jelentik be a norvégiai Oslóban, ki kapja a Béke Nobel-díjat. Ezt megelőzően, szerdán az idei kémiai Nobel-díjat Richard F. Heck (Delaware Egyetem), Negisi Ei-icsi (Purdue Egyetem) és Szuzuki Akira (Hokkaidói Egyetem) pro-

Mario Vargas Llosa perui író kapta meg a rangos elismerést

rendszeresen csak egy hajszállal marad le az irodalmi Nobel-díjról. Úgy vélte: az ember számára egy idő után a legnagyobb elismerés a saját munkája, az a megelégedés, amely álmának életre kelésekor tölti el.

Balázs Imre József, a kolozsvári BBTE irodalomszakos tanára elmondta: szinte nem is meglepő, hogy az idén Llosa kapta a Nobel-díjat, hiszen neve már évek óta ott szerepel a kitüntetés várományosai között. A latin-amerikai irodalom ma már

mindenhol ismert, elég ha csak Márquez vagy Cortázar műveire gondolunk, és magyar nyelvterületen is óriási népszerűségnek örvend.

Következik A Kelta álma

A friss Nobel-díjas szerzőnek november 3-án jelenik meg új kötete. Az *El sueño del celta* (*A kelta álma*) egyelőre csak spanyol nyelvterületen lesz elérhető, és a várakozások szerint az ősz egyik legnagyobb könyvsikere lehet.

feszorok kapták megosztva, a szerves molekula szintézisében alkalmazott palládiumkatalizált keresztbekapcsolások eljárásának kidolgozásáért. A díjakat december 10-én, a díjalapító Alfred Nobel halálának évfordulóján adják át a győzteseknek.

Ma rajtol a Comedy Cluj

Turós-Jakab László

A tavalyinál nagyobb, hozzávetőleg egymillió lejes költségvetéssel indul ma útjára a Comedy Cluj nevet viselő nemzetközi komédia-film-fesztivál, amely október 17-ig kívánja megnevetetni a kincses város – és nem csak – vigjáték kedvelő közönségét. A három nagy kolozsvári moziban (Közársaság, Művész, Győzelem), valamint a Transz-it házban és a Polus Center parkolójában vetítik a mintegy száz filmet, amelyet félezerből választottak ki Sorin Dan fesztiváligazgató vezetésével a szervezők. A válogatás sokszínű és a legkülönbözőbb kultúrák képviseltetik magukat, még az ázsiai Bhutánban készült film is látható lesz majd. Az öttagú zsűriben Andreas Strohm, a Münchener Filmfesztivál igazgatója, a belga Andre Ceuterick, Augusto Orsi FIPRESCI-tag svájci újságíró, Silvia Pinterova szlovák újságíró és Alin Ludu Dumbravá román filmkritikus kapott helyet. Az ő feladatuk lesz kiválasztani a kilenc versenyfilm – köztük a *Pánik*, Till Attila magyar filmrendező 2008-as alkotása is – közül a legjobbat. A tavalyi első alkalomkor meghonosított szekciók – például a Fókusz Franciaország, Fókusz Magyarország vagy Panoráma mellett újdonság a Silent (Csendes) részleg.

Síremlék El Kazovszkijnak

Hírösszefoglaló

Ma avatják fel a két éve elhunyt Kossuth-díjas festőművész, El Kazovszkij síremlékét Budapesten, a Farkasréti temető ötös parcellájában. Mint azt Siklós Péter, az El Kazovszkij Alapítvány kuratóriumának elnöke elmondta, a 2008 nyarán, 60 évesen elhunyt El Kazovszkij elméjére a művész feleségével, a hagyatékát is gondozó Irina Putolovával együtt állítják a sírkövet. A 16 órakor kezdődő síremlékavatáson Nadasdy Ádám nyelvtudós, költő, Babérkoszorú-díjas műfordító mond beszédet a ProFun kórus pedig Mozart-műveket énekel.

A síremléket Kő Pál Kossuth-díjas szobrász tanítványa, Toronya Laura készítette. Domborművet faragott a ruscai márványlapra, amelyen két görög oszlopot timpanon zár le, az oszlopok közti mezőben El Kazovszkij visszatérő motívumaiból komponált az alkotó: előtérben ül a kutya, a kanyargós, cikcakkos út egy stilizált görög szentélyhez vezet, kétoldalt egy-egy ciprus és a távolban is ezek a mediterrán fák látszanak – tette hozzá a kuratórium elnöke.

Siklós Péter elárulta: Irina Putolova azon is munkálkodik, hogy gyermeke orosz nyelvű költészetét is megismerje a nagyközönség.

Moszkvában hamarosan napvilágot lát a kötet, a Magvető Kiadónál pedig tervbe vették, hogy El Kazovszkij válogatott verseiből megjelenjenek egy könyvről való magyar fordításban.

El Kazovszkij a legjelentősebb kortárs képzőművészek közé tartozott. 1948-ban született Leningrádban (ma Szentpétervár) Jelena Kazovszkaja néven. Az orosz származású festőművész, grafikus, díszlet- és jelmeztervező 1965-től élt Magyarországon, 1977-ben szerzett diplomát a Magyar Képzőművészeti Főiskola festő szakán, Kádár György és Kokas Ignác voltak a mesterei.

Képein állandó jelentőségű motívumokat használt, s ezeket a görög mitológiából merítette. Magyarországon népszerű közgyűjtemények, többek között a Magyar Nemzeti Galéria és a székesfehérvári Szent István király Múzeum őrzi El Kazovszkij műveit, de megtalálhatók alkotásai osztrák és lengyel galériákban, múzeumokban, valamint magángyűjteményekben. Siklós Péter tájékoztatása szerint az El Kazovszkij Alapítvány létrehozását maga a művész határozta el, részt vett a kuratórium tagjainak kiválasztásában, felkérésében, de halála miatt az alapító végül El Kazovszkij felesége, Irina Putolova lett. ◀

Nők városa lesz Kolozsvár?

ŰMSZ

Újabb bemutató előadásal várja közönségét a Kolozsvári Állami Magyar Színház ma este 8 órától. Arisztophanesz vigjátékát, a *Lüszisztratét* Dominique Serrand francia születésű, amerikai rendező viszi színpadra. A *Lüszisztraté*, avagy a nők városa George Theodoridis adaptációja alapján jött létre, a szöveget Nagy Imola fordította magyarra.

Arisztophanesz komédiájában a nők szex-sztrájkot hirdetnek: addig nem engedik közel magukhoz férjüket, amíg azok le nem teszik a fegyvert és véget nem vetnek a háborúnak. „A nők sztrájkja egyrészt reakció, másrészt cselekvés, de tulajdonképpen mozgatórugója a küzdelem. Az előadás nemcsak a nők küzdelméről szól, hogy megállítsák a háborút és felelősségteljes státuszra tegyenek szert, de a férfiak küzdelméről is, hogy végre elismerjék, hogy a nők megkerülhetetlen szerepet játszanak az életükben. A nők harca egyben a férfiaké is, ha mindannyian egy jobb társadalomban szeretnénk élni.” – nyilatkozta, Dominique Serrand.

Serrand Párizsban született, társalapítója, és 1978–2008 között művészeti igazgatója volt a Théâtre de la Jeune Lune színháznak. Ta-

nulmányait a francia Nemzeti Cirkusziskolában és a párizsi Jacques Lecoq Nemzetközi Színházi Iskolában végezte. Huszonöt éven át részt vett a legtöbb Jeune Lune-produkcióban, elsősorban mint rendező, de színészként, dramaturgként vagy díszlettervezőként is. Legfontosabb rendezései: *Lulu*, *Úrhatnám polgár*, *Rómeó és Júlia*, *Red Noses*, *1789*, *Children of Paradise: Shooting a Dream*, *A három testőr*, *The Pursuit of Happiness*, *Erzsébet királynő*, *Tartuffe*, *Gulliver*, *Sirály*, *A fősvény*, *A kis herceg*, *Amerika*, vagy az *eltűnés*. Több operát is rendezett (*Varázsfuvola*, *Cosi fan tutte*, *Don Juan Giovanni*, *Figaro*, *Carmen*, *Maria de Buenos Aires*). Többek között a Berkeley Repertory Theatre, a La Jolla Playhouse, a Yale Repertory Theatre, az American Repertory Theatre, az Actors Theater of Louisville, a Guthrie Theater és a Child-re Theatre színházaknál rendezett. Dominique Serrand-t a francia kormány a Művészet és Irodalom Rendjének lovagi címével tüntette ki.

Újabb premier a kolozsvári magyar színházban. A Nők városában Péter Hilda játssza a főszerepet

Az előadás címszerepét Péter Hilda alakítja, további szereplők: Vindis Andrea, Györgyjakab Enikő, Tompa Eszter, Skovrán Tünde, Csuta Réka, Kali Andrea, Laczó Júlia, Kántor Melinda, Albert Júlia, Pethő Anikó, Bács Miklós, Viola Gábor, Váta Lóránd, Salat Lelhel, Sinkó Ferenc, Fogarasi Alpár, Balla Szabolcs és Laczó Vass Róbert színészek, illetve Imecs Levente, Imre Éva, Daróczi Noémi és Bíró Krisztina egyetemi hallgatók. Dramaturg: Visky András és Nagy Noémi Krisztina, jelmeztervező: Dominique Serrand és Camencita Brojboiu, korrepetitor: Ince G. Katalin, rendezőasszisztens: Tom Dugdale, ügyelő: Mixtay Péter és Kerezsy Imola. ◀

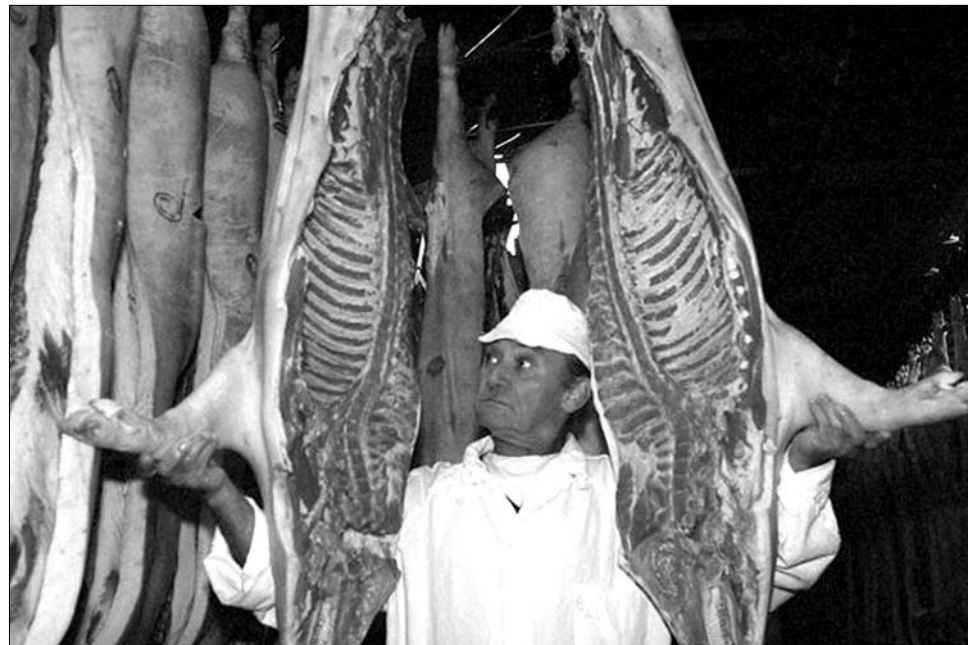
Ketyeg az újabb árbomba

Antal Erika

► Elkerülhetetlen az alap-élelmiszerek árának nagy arányú emelkedése a következő két héten belül – erősítette meg az ÚMSZ-nek az Élelmiszeripari Szakszervezetek Szövetségének elnöke. Dragoș Frumosu aztán kerestük meg, hogy Valeriu Tabără mezőgazdasági miniszter szerda este maga is elismerte, áremelkedések várhatók. A tárcavezető az alap-élelmiszerek – kenyér, olaj, tejtermékek, húsfélék, zöldségek – 8-10 százalékos drágulását jósolta. Tabără a kereskedőket okolta az áremelkedések miatt. „Sok esetben nem indokolt egyes termékek árának növekedése, és azért drágulnak, mert a forgalmazók nem tartják be a piactikai szabályokat” – jelentette ki.

Dragoș Frumosu optimistán nevezte a miniszter jóslatait, ugyanakkor cáfolta azt, hogy az áremelkedésért csakis a kereskedők okolhatók. Tájékoztatója szerint a kenyér 30, az étolaj 15, a tejtermékek, a hús és a zöldségek átlag 8-10 százalékkal növekednek a következő időszakban.

A szakszervezeti vezető elmondta, a kenyér ilyen nagy arányú drágítását a rendkívül gyenge ideai búzatermés indokolja. „A kedvezőtlen időjá-

A húsfeldolgozók rég nem emeltek árat, úgy gondolják, elérkezett az ideje a drágításnak Fotó: MTI

rás miatt idén kevés lett a gabona, hatalmas mennyiségű búzát kell emiatt importálnunk” – magyarázta. Mint megtudtuk, a nemzetközi árutózsde az elmúlt egy évben tonnánként 150 euróról 260 euróra emelkedett a kenyérbúza ára.

Az étolaj drágulásának oka Dragoș Frumosu szerint nem az időjárásban, hanem a napraforgó-termelők hozzáállásában keresendő. „Legalább annyi napraforgó termett az idén, mint tavaly. A termelők azonban

látják, hogy a nemzetközi árutózsde drágult a mag, így ehhez igazítják az árakat. Így gondolkodnak” – magyarázta a szakszervezeti vezető.

A többi alapélelmiszer drágulása Frumosu szerint nem a kereskedők sara. „Lehet, kevesen tudják, de a tej- és húsfeldolgozók nagyon rég nem növelték az árakat. Eközben változott az euró árfolyama, drágult az energia, így idejét látták annak, hogy több pénzt kérjenek a termékeikért” – magyarázta.

mellett sem akarunk éhen halni, vagy megfagyni” – jelentette ki Szabó Eva marosvásárhelyi nyugdíjas. Mint lapunknak elmondta, a gázt, a villanyt, a vizet ki kell fizetni, de az élelmiszereken és az orvoságokon lehet még spórolni. „Hosszú évek tapasztalatából tudom már, hogy melyik gyógyszer mire jó és melyek azok, amelyeket egy darabig elhagyhatok, élelmiszerből pedig a legolcsóbbat veszem és még kevesebbet, mint eddig. Zöldséget, gyümölcsöt télen amúgy sem szoktam fogyasztani” – magyarázta a nyugdíjas asszony.

Albert Imola három iskolás gyereket nevel férjével, a hivatalnoki kisjövedelemből eddig sem dűskáltak. „Előbb a rezsit törlesztjük, hiszen nem maradhatunk fűtés, víz, villany nélkül. Aztán ami marad, próbáljuk beosztani. Nehéz, mert a gyerekeknek jól kell lakniuk, de cipőre és ruhára is szükségük van” – magyarázta az asszony. ◀

Elkerülhetetlen a gázáremelés is?

Hamarosan drágulhat a földgáz is – ismerte el az Országos Energiaár-szabályozó Hatóság (ANRE) elnöke. Petre Lificiu nem kívánt részleteket közölni arról, mikortól emelkednének az árak és milyen arányban. A drágulás oka szerinte az, hogy idén Románia száz dollárral többet fizet ezer köbméter importgázért, mint tavaly. A nagy gázszolgáltatók – EON, GDF Suez – sajtóterjesztések szerint 10 százalékos áremelés jóváhagyását kérik az ANRE-től.

► Röviden

Diszkrimináció miatt vizsgálják Ilie Năstasét

A romániai cigányokat és magyarokat esetlegesen diszkrimináló megjegyzései miatt tegnap hivatalból eljárást indított Ilie Năstase üzemellen az Országos Diszkrimináció-ellenes Tanács (CNCD). Asztalos Csaba elnök a *Mediafax* hírügynökségnek elmondta, kollégáival azt vizsgálják, Năstase szerdai kijelentései alkalmasak-e faji gyűlöletkeltésre, sértik-e a roma közösséghez tartozók méltóságát. Ha ténylegesen diszkrimináló és/vagy sértőnek találják az általa mondottakat, meg fogják bírságotolni.

Kulturpalota végrehajtóval

A sepsiszentgyörgyi önkormányzat végrehajtási eljárás kezdeményez a Szakszervezetek Művelődési Háza ellen. Az öt országos érdekvédelmi szervezet közös tulajdonában lévő városközponti épület után ugyanis évek óta nem fizettek ingatlanadót, így 220 ezer lejes tartozást halmoztak fel – tájékoztattott Antal. Árpád Sepsiszentgyörgy polgármestere elmondta: elindítják a végrehajtási eljárást, amelynek két eredménye lehet, a város megkapja a pénzét, vagy tulajdonába kerül az épület.

Lekerült a román zászló a szentgyörgyi Lábasházról

Kovács Zsolt

► Levétette a sepsiszentgyörgyi városháza a civil szervezetek székházaként működő Lábasházról azt a román nemzeti lobogót, amelyet magánszemélyek tűztek ki az épületre a városzászló és az EU zászlaja mellé. Mint kiderült, a Mihai Viteazul Alapítvány – amelynek a Lábasházban van a székhelye – 20 éves évfordulóját ünnepelte, és a szervezők megbízták néhány diákot, hogy helyezék el a román zászlót az épület homlokzatára. A városháza intézkedése az alapítvány tiltakozását váltotta

ki. Kuratóriumának egyik tagja, Rodica Pârvan PSD-s városi tanácsos a sajtónak kifejtette: a lobogót azért tűzték ki, mert eddig csak a székely zászló kapott helyet az épület homlokzatán, amiben nem találták meg a saját identitásukat. Kifejtette: a jövő heti helyi tanácsülésen felveti majd a problémát, és bízik abban, hogy nem azért távolították el az általuk kitűzött zászlót, mert az rontja a város arculatát. Antal Árpád polgármester sajtótájékoztatóján leszögezte: „nem engedhetjük meg, hogy bárki az utcáról létrát támasszon egy épületnek, és zászlókat tűz-

zön ki, ez anarchiához vezetne, és az sem magyarázat, hogy nem akármit, hanem az ország zászlaját tűzték ki”. Hozzátette: a Lábasház a város tulajdona, és bárkinek lehet javaslata egy zászló elhelyezéséről, de azzal a polgármesteri hivatalt kell megkeresnie, amely vagy jóváhagyja, vagy visszautasítja a kérést. A polgármester ugyanakkor félretájékoztatással vádolja Rodica Pârvan, hiszen, az épületen nem a székely zászló volt elhelyezve, hanem Sepsiszentgyörgy hivatalosan elfogadott lobogója, amely a városban az első számú zászló. ◀

Szíven szűrtak egy diákot

ÚMSZ

► Egy diákot megölt, egyet megsebesített tegnap egy fiatal Craiován, fényes nappal, a város egyik iskolája előtt. A tettes – akit a délután sikerült elfogniuk a rendőröknek – a Tudor Arghezi Líceum bejáratánál kötött bele a két tizenegyedik osztályos tanulóba, rövid dulakodás után kést vett elő, egyiküket szíven szúrta, a másikat a hátán megsebesítette. A mentősök harminc percig

próbálták élesztgetni a szíven szűrt diákot, ám nem jártak sikerrel. A másik diákot kórházba szállították, állapota nem életveszélyes. A fiatalok közti konfliktus oka egyelőre nem ismert.

Az eset súlyosságát jelzi, hogy Traian Igaș belügyminiszter is Craiovára utazott tegnap a történet hallatán. A kormányzóvivő szerint Emil Boc miniszterelnök utasította erre a tárcavezetőt. „A kormányfő az ügy sürgős kivizsgálását kérte” –

mondta Ioana Muntean. Daniel Funeriu oktatási miniszter tegnap Magyarországon tartózkodott, ám a hír hallatán felvette a kapcsolatot a belügyminiszterrel és a Dolj megyei tanfelügyelőséggel. Utóbbi intézmény vezetőit felszólította, vizsgálják ki, hogy az iskola betartotta-e a biztonsági előírásokat.

A *Mediafax* értesülései szerint a 17 éves tettest – aki az áldozatok iskolatársa volt – a város egyik kijáratánál fogták el a rendőrök. ◀

Vállalkozásához finanszírozásra van szüksége, ugyanakkor védeltséget keres a piaci és árfolyam-ingadozásokkal szemben?

A megoldás: lej alapú hitel, a teljes futamidőre érvényes fix kamatozással.

9%-os fix hitelkamat a teljes futamidőn keresztül

0,15% havi kezelési költség

Ajánlatunk 2010. szeptember 30-ig érvényes.

A vállalkozás mindenkor tevékenységének finanszírozására a teljes futamidőben fix kamatozású hitelt nyújtunk, amely védelmet biztosít a piaci változásokkal és az árfolyam-ingadozással szemben. Így hatékonyabban tervezheti cégének költségeit, és gondoskodhat az üzletmenetéhez szükséges tőkéiről.

www.otpbank.ro
0800 88 22 88

otpbank
Még többet egymásból

hitelek kis- és középvállalkozások számára

Október 8., péntek
Az év 41. hete és 281. napja, hátravan 84 nap

Ma **Koppány, Bettina** nevű olvasóinkat köszöntjük. A Koppány régi magyar személynév. Török eredetű, a jelentése: nagy, győzelmes, erős, magas. A Bettina a Betta név olasz eredetű továbbképzése. Holnap **Dénes** napja van. Vasárnap a **Gedeonok** ünnepe. Hétfőn a **Brigittákat** köszöntjük.

Évfordulók

- 1588-ban Rákóczi Zsigmond erdélyi fejedelem győzelme Szikszónál a törökök fölött.
- 1848-ban Kossuth Lajos lesz az Országos Honvédelmi Bizottmány elnöke.
- 1940-ben Bartók Béla és felesége, Pásztor Ditta búcsúhangversenyt ad Budapesten. Nem sokkal később az Egyesült Államokba távoznak.

Vicc
Apa és fia beszélgetnek.
– Apu, mi a különbség a szerencsétlenség és a ka-

tasztrófa között?
– Szerencsétlenség például az, ha a mamád anyukája, aki az én anyósom, beleesik a hídrol a folyóba. Ha pedig kimentik, az katasztrófa.

Recept
Fűszeres rizstallérok
Hozzávalók: 25 dkg rizs, 1 fej vöröshagyma, 2 gerezd fokhagyma, 1 ek. vaj, 1/2 l zöldségleves, 1 tojás, 4 ek. reszelt parmezán, 1 ek. liszt, 2 ek. apróra vágott snidling, só, őrlött bors, olaj, paradicsom, petrezselymzöld és hagymakarikák a díszítéshez.

Elkészítés: A rizst puhára főzzük a zöldséglevesben. Hagyjuk kihűlni. A felszeletelt hagymát és fokhagymát pirítsuk meg a felolvasztott vajon. A rizst keverjük össze ezzel, illetve a tojással, a sajttal, a liszttel, snidlinggel, és némi borssal és sóval. A masszából formázzunk tallérokat, és forró olajban mindkét oldalukat süssük aranybarnára. Díszíthetjük hagymakarikával, paradicsommal és petrezselyemmel.

A hatos lottó nyerőszámai:
39, 26, 38, 5, 36, 6.

Gondolatjel

Visky István rovata

A magány az elmének az, ami a diéta a testnek. Kevés olyan dolog van, amittől jobban fél-ném, mint a magánytól. Pedig a magány pillanatai a megnyugvás, a számvetés és az előretételek ideje, egyfajta megtisztulás és erőgyűjtés. Az üresség, a hiány nem feltétlenül rossz vagy káros. Ahogy a diéta, a böjt is hasznos a test-

nek és az erőgyűjtés fontos lépése, akképpen a magány is felkészíti a lelket a találkozásokra. Mert találkozni nem lehet felkészületlenül, a találkozásokra felkészülni pedig csak magányosan lehet. Ennek ellenére az ember gyakran megrabolja magát a magánynak ezektől a nagyszerű pillanataitól. Azért, mert fél önmagával egyedül maradni.

Horoszkóp

KOS (III. 21.-IV. 20.)
Valaki nagyon fontos szerepet játszik az életben. Az illetőt nem lehet nem szeretni, ezért ezzel ne is próbálgasson.

BIKA (IV. 21.-V. 20.)
Ne adjon ki pénzt olyan dolgokra, amelyeknek nem győződött meg a minőségéről. Sikerül tisztánia nézetelérését szeretettel.

IKREK (V. 21.-VI. 21.)
Egy magánéleti esemény bearayozza mai napját, és nagyon boldoggá teszi. Tárgyalásain remekül szót ért társaival.

RÁK (VI. 22.-VII. 22.)
Szeretöje még Önt is megcsalja! Tehetlenség és düh uralkodhat el a lelkén emiatt. Talán, ha nem hazudna saját magának, akkor megnyugodna.

OROSZLÁN (VII. 23.-VIII. 23.)
Naphatás és holdhatás együttesen támogatja. Fizikai és szellemi értelemben is készen áll tervei megvalósítására.

SZŰZ (VIII. 24.-IX. 23.)
Érdekes könyv kerülhet a kezébe. Lehet, hogy ennek hatására megváltoztatja nézeteit az élet egyes területeiről.

MÉRLEG (IX. 24.-X. 22.)
Az újhold erősíti a pozitív, előrevívó energiáit. Olyan útra léphet, amelyen kibontakoztathatja a képességeit. El kellene kerülnie a kísértést, hogy politizáljon!

SKORPIÓ (X. 23.-XI. 22.)
Begubózik, ahogyan érzi a barátságátalan idők közeledtét. Dinamizmus kicsit lanyhul, azonban emiatt ne bánkodjék.

NYILAS (XI. 23.-XII. 21.)
Lehet, hogy egy háztartási gép vagy eszköz cseréjéhez banki kölcsönszere lesz szüksége. Valószínűleg házastársa nem nagyon örülne az eladósodásnak.

BAK (XII. 22.-I. 20.)
Ma türelemre és elszántságra van szüksége ahhoz, hogy nehéz helyzeteket megoldjon. Estéjét töltse kedvesével.

VIZÖNTÖ (I. 21.-II. 19.)
Családi gondok adódnak, és Önnek kellene megoldania őket. Próbáljon meg mindent, hogy sikerrel járjon.

HALAK (II. 20.-III. 20.)
Találkozik valakivel, akinek nagyon csodálja a megjelenését. Elhatározza, hogy Ön is vásárol néhány minőségi, divatos ruhamegújást magának.

Ma

A következő napok időjárása

Szombat	13°C	Kelet felől megnövekszik a felhőzet, csapadék főként a hegyekben fordulhat elő.
Vasárnap	14°C	Változó felhőzet mellett csak helyenként - főként a hegyekben - várható csapadék.

Jelleg	Délutáni hőmérséklet	Holnap hajnali hőmérséklet
Arad	13°C	2°C
Brassó	8°C	1°C
Bukarest	11°C	2°C
Csikszereda	8°C	1°C
Kolozsvár	10°C	-1°C
Marosvásárhely	10°C	0°C
Nagyváradi	13°C	2°C
Szatmárnémeti	11°C	0°C
Temesvár	13°C	2°C

Készült: Magyarországon az Országos Meteorológiai Szolgálatnál

Erdélyben a hajnali pára- és ködfoltok feloszlása után túlnyomóan napos időre lehet számítani, csapadék nem valószínű. A keleti, északkeleti szél időnként megélénkülhet. Hűvös lesz az éjszaka.

Grandomania

Horváth István

**WINNETOU TÖRZSE	INDULAT-SZÓ	NEMESI RANG	TÖRVÉNYTELEN	**SZAPPAN MÁRKA	PENNAHEGYI	ROSSZ ÉRZÉS GYÖTRI	ZUHANÓ BOMBÁZÓGÉP
BECÉZETT ANGÉLA				ANYUS TÁRSA SZITKOZÓDIK			
ALSÓHÁZ							
A TÖMEGSZÁM JELE	CSOMÓT BONTÓ KISZÁRAD A PATAK				NÉMETSÉ SÜRÜ BABFÜZELÉK		
GYALÁZATOS, KOMISZ				SZÁMOS BÖRTÖNBE KÜLD			
PÁROS CSELI		LÉGSZES-MÉRŐ VESZTEGŐ					
**ÉRTESÍTŐ ... MER, AZ NYER							Ö A GAZDÁJA
BENCÉS FŐPAP				RÁNC RÖVID MORZSEJEL			
EMBERBARÁTI, NÉPJÖLETI							
ÁLLATOT BETANÍT					KLISÉ SZÉLE!		

új magyar szó

Szerkesztőség és kiadó:
013 701 Bukarest, P-ja Presei Libere nr. 1, corp B, etaj III, cam. 342-353 Telefon: 031/405-4088, Fax: 021/317-8847, E-mail: office@maszol.ro

Mb. felelős szerkesztő:
Salamon Márton László

Vezető szerkesztő:
Cseke Péter Tamás

Vezető publicista:
Agoston Hugó

Főmunkatársak:
Bíró Béla, Gyulay Zoltán, Székedi Ferenc, Szűcs László

Szerkesztők:
Moldován Árpád Zsolt (Aktuális)
Bogdán Tibor (Híttér)
Baló Levente (Kultúra)
Szakács Zsuzsanna (Gazdaság)
Turós-Jakab László (Sport)
Farkas István (Média)
Oros Anna (Életmód)
Szonda Szabolcs (Színkép)

Olvasószervezők:
Osváth Annamária, Nyágyuly András

Tudósítók:
Antal Erika – 0788-760573 (Marosvásárhely), Sipos M. Zoltán – 0728-780582 (Kolozsvár), Totka László – 0788-715848 (Nagyváradi), Horváth István – 0747-517574 (Csikszereda), Baloga-Tamás Erika – 0746-375775 (Székelyudvarhely), Kovács Zsolt – 0788-715766 (Sepsiszentgyörgy), Keresztes Csaba – 0746-100830 (Gyergyószentmiklós), Mayla Júlia – 0745-682401 (Beszterce), Síke Lajos – 0788-715687 (Szatmárnémeti), Tamás András – 0744-781709 (Nagyenyed)

Fotóriporter, képszerkesztő:
Tofán Levente

Grafikus:
Horváth István

Tördelőszerkesztők:
Lőrincz Imola, Szabó Ildikó Erzsébet

Kiadja a Scripta Kiadó Rt.

Terjesztési menedzser:
Béres Attila – 0788-318353

Területi megbízottak:
Baricz István – 0788-488739, Erdős Lajos – 0741-424094 (Gyergyó), Tósa András – 0788-715481 (Kolozs Szilágy)

Logtanácsos:
Czedly József

Hirdetési ajánlat a honlapon és a szerkesztőségben. Előfizethető a Román Postánál (katalogusszám: 19302), közvetlenül a szerkesztőség-nél és előfizetés-szervezőinknél. Magánterjesztők forgalmazzák.

Előfizetési díjak:

1 hónapra	15 lej,
3 hónapra	38 lej,
6 hónapra	75 lej,
12 hónapra	148 lej

Nyomda: Garamond (Kolozsvár)

ISSN 1841-5520

Az Új Magyar Szó bármely részének másolásával kapcsolatos minden jog fenntartva. Értesítéseket átvenni csak az Új Magyar Szóra való hivatkozással lehet. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beküldött leveleket rövidítve, illetve szerkesztve közölje.

Lapunk megjelenését támogatja a

COMMUNITAS ALAPÍTVÁNY
Alapította az RMDSZ

Sláger Rádió
fm 105.9
A tegnap legnagyobb slágereit, a ma legfrissebb híreit

agnus
RADIO 88.3 FM
naponta 03-08 és 12-15,
csütörtökön 19-23 óra között
a világhálón:
www.agnusradio.ro

Paprika rádió
fülön csíp
95,1 fm

r . a . d . i . o
88 f M

rtm
MAROSVÁSÁRHELYI RÁDIO
98.9 FM

KOLOZSVÁRI RÁDIO
ahol talál a szó

Főtáblás a Steaua és a Szolnok is

Kosárlabda

T. J. L.

▶ Bár 79-66-ra kikapott idegenben ukrán ellenfelétől, a BC Kijevtől, a Steaua Turabo férfi kosárlabda-csapata 143-138-as összesítéssel továbbjutott a FIBA Eurochallenge selejtezőiből. A „katonák” a kijevi visszavágón is bátran játszottak, 60-43-ra is vezettek, s bár a hátrában már semmi sem sikerült nekik, kiharcolták a továbbjutást. Az alapszakaszban a bucaresti Steaua Turabo az F csoportban szerepel, a belga Antwerp Giants és két orosz csapat, a Dinamo Moszkva és a BC Lokomotiv Kuban Krasznodar mellett. Az oda-vissza alapon esedékes körmérkőzés dátumai: november 16, 23 és 30, illetve december 7, 14 és 21. A másik román csapat győzelme ellenére nem került fel a főtáblára: az idegenbeli 83-90 után a román bajnok CSU Asesoft Ploiești csak 91-86-tal tudott visszavágni a BC Himik Juzsnijnak, s így az ukránok 176-174-es összesítéssel jutottak tovább. A Szolnoki Olaj a hazai pályán aratott siker (75-52) után idegenben is legyőzte a ciprusi Keravnos Nicosia együttesét (67-56), és így feljutott a kontinentális férfi kupák harmadik vonalának számító Eurochallenge sorozat főtáblájára. November 16-tól a Szolnoki Olaj az orosz Novgorod és Szentpétervár, valamint a francia Gravelines ellen szerepel. ◀

Uros Locic, a Steaua Turabo sztárja

Szabó vagy Porcișteanu?

Rali

Turós-Jakab László

▶ A hét végén a murvás Iași-ralival zárul az 2010-es országos bajnokság. Szombaton és vasárnap négyen hajtanak a dobogós helyekért, közülük Szabó Gergő áll a legközelebb ahhoz, hogy megismételje tavalyi bravúrját. A magyarországi versenyzőnek 108 pontja van, 13-mal több mint üldözőjének, Valentin Porcișteanunak, s óvatos versenyzéssel, már egy negyedik hellyel is elkönnyvelheti a címvédést, miután minden riválisánál több, három futamgyőzelme van.

Porcișteanunak győzelem kellene és az eredmények kedvező alakulása, ami nem lehetetlen, hiszen a technika ördöge sokakat megtréfált ebben az idényben. Öt futam után még az élen volt, aztán kétszer is feladára készszerült: a kolozsvári Bogdan Marișca 89 pontja a harmadik helyhez elegendő. A Napoca Rally Academy versenyzője mindenképpen a bajnoki dobo-

Győzelemre ítélve

A magyarok otthon, a románok Párizsban játszanak

Labdarúgás

T. J. L.

▶ Ma és holnap 22 mérkőzéssel folytatódik a 2012-es labdarúgó Európa-bajnokság selejtezősorozata.

A D csoportban, a párizsi Stade de France-on, a románok a franciák vendégei lesznek. Ki gondolta volna, hogy két forduló után az albánok, a fehéroroszok és a bosnyákok is e két küzdőfél előtt állnak? Vagy ki mert volna arra tippelni, hogy a portugálok, a csehek és az oroszok mellett a csoportjuk nagy esélyesévé kikiáltott franciák is bukdácsolva kezdenek?

Ilyen előzményekkel a holnap esti francia-románok kiemelt érzelmi töltete van, annak ellenére, hogy egyik gárda sem számítja sorsdöntő összecsapásnak. Ez lesz a 15. találkozója a két frankofon együttesnek, a franciák 7, a románok pedig 3 meccset nyertek, s a négy döntetlen közül három az utóbbi két évben jeyeztek, zsinórban.

Răzvan Lucescra nagy nyomás nehezedik, hiszen mindössze két pontot gyűjtött az albánok és fehéroroszok ellen, de Laurent Blanc francia szövetségi kapitány sincs irigylésre méltó helyzetben miután azt várják tőle, hogy a lehető legrövidebb időn belül rendezze a szétzilált gall kakasok sorait. A 22 órákor kezdődő francia-román találkozóról a *Pro Tv* számol be élőben. Észték fűjjük a sípot, élükön Hannes Kaasikkal. A csoport másik két találkozásán, pénteken: Luxemburg-Fehéroroszország és Albánia-Bosznia-Hercegovina.

Az E csoportban a magyar válogatott San Marinót fogadja a Puskás Ferenc Stadionban. Ez lesz a két válogatott harmadik találkozója, 2002 októberében 3-0-ra, 2003 júniusában pedig 5-0-ra nyertek a magyarok, szintén Eb-

A hétfői menetrend

A csoport: Ausztria-Azerbajdzsán és Németország-Törökország. **B csoport:** Örményország-Szlovákia, Andorra-Macedónia és Irorszag-Oroszország. **C csoport:** Szerbia-Észtország, Szlovénia-Feröer-szigetek és Észak-Irorszag-Olaszország. **F csoport:** Grúzia-Málta, Görögország-Lettország és Izrael-Horvátország (szombaton). **G csoport:** Montenegró-Svájc és Wales-Bulgária. **H csoport:** Ciprus-Norvégia és Portugália-Dánia. **I csoport:** Csehország-Szkócia és Spanyolország-Litvánia.

selejtezők keretében. Most türelmes, ugyanakkor agresszív támadójátékot ígér Egervári Sándor szövetségi kapitány. A győzelem természetesen kötelező, ezért a legjobbakkal kezd.

A Magyar Labdarúgó Szövetség (MLSZ) felhívja a szurkolók figyelmét, hogy a mai San Marino elleni Eb-selejtezőre helyi idő szerint 17 óráig lehet jegyet vásárolni, és kéri a drukkerket, hogy a zökkenőmentes beléptetés érdekében legalább egy órával a kezdés előtt érkezzenek meg. A rendőrség és a biztonsági szolgálat

minden bejáratnál kamerákkal rögzíti a beléptetés folyamatát, így az esetlegesen bekövetkező incidensek dokumentálhatóak és visszakérhetőek lesznek. Az MLSZ egyúttal arra kéri a szurkolókat, hogy ne hozzanak magukkal tiltott tárgyakat (esernyő, palack), illetve nyitott táskával és kabáttal érkezzenek a kapukhoz, mert ezzel jelentősen gyorsítani tudják a beléptetést.

A csoport másik mérkőzésén, Kisinyovban, a Gavriła Balint Pele irányította moldáv válogatott a hollandokat fogadja. ◀

Egervári Sándor szövetségi kapitány agresszív támadójátékot ígér

Selejtezz az Eger és a Szeged is

Vízilabda

T. J. L.

▶ A férfi vízilabda első számú kontinentális sorozatában, az Euroligában már a főtáblára jutás a tétje a hétfői 2. selejtezőkörnek, amelyben két magyar alakulat, az Eger és a Szeged érdekelt.

A hevesi gárda most kapcsolódik be a küzdelmekbe, a Tiszapartiak viszont a már sikerrel megvívott első kvalifikációs torna után próbálják megszerezni csoportjukban a továbbjutást jelentő első vagy a második helyet.

A Berlinben szereplő Egernek és az Újvidéken fellépő Szegednek nehéz dolga lesz, de realis a cél, hogy előbbi a horvát Mladost Zágrábbal (október 8.), a német Spandau 04-gyel (okt.

9.) és a francia CN Marseille-jel (okt. 10., utóbbi pedig a szerb Vojvodinával (okt. 8.), az orosz Kazannal (okt. 9.) és az olasz Bresciával (okt. 10.) alkotott társaságból továbbléljen a legjobb 16 közé.

A férfi LEN Kupa tegnaptól vasárnapig zajló első selejtezőkörében is két magyar csapat érdekelt, a Ferencváros és a Honvéd. Előbbiek a németországi Esslingenben, a házigazdák mellett a Dinamo Moszkvával, a görög Patrasszal és az észak-ír Belfasttal, utóbbiak pedig, a grúz fővárosban, az orosz Posillipóval, a török Enkával, a francia Olympic Nice-szel, az izraeli Asa Tel Avivval és a házigazda Tbiliszivel játszanak. A négy csoportból két-két csapat jut tovább a második selejtezőkörbe. ◀

Párosmérkőzések a hazai Superligában

A hét végén a második forduló párosmérkőzéseit rendezik meg a hazai Superligában. A műsor: Nagyvárad MSC Digi-Buk. Sportul Studentesc, Buk. Dinamo-Kolozsvári Politehnica, Buk. Rapid-Nagyvárad Crișul, Buk. Steaua-Aradi AMEFA.

► Röviden

Szabadnapos nagyváradiak?

Miután Lupény polgármestere bejelentette a labdarúgó Liga 2-s Minerul visszalépését a bajnokságból, mindenki arra kíváncsi, hogy szombaton megjelennek-e vagy sem a „bányászok” a Bihar FC elleni találkozón. A 7. forduló további műsora: CSM Râmnicu Vâlcea-Poli Iași, Dacia Mioveni-Szilágysomlyói Silvania, Aradi ACU-Gyulafehérvári Unirea, Nagyszebeni Vointă-UTA, Tordai Arieșul-FC Argeș, Gaz Me-tan CFR Craiova-Alro Slatina, Petrolul Ploiești-Dévai Muresul.

Temesváron a listavezető

A férfi kosárlabda-bajnokság második fordulójában, szombaton, a Temesvári BC az éllovas Szászmedgyesi Gaz Metant fogadja, a 17 órákor kezdődő mérkőzésről a *TVR 3* számol be élőben. Ugyanaz az adó vasárnap 17 órától a Nagyszebeni CSU Atlăși-Kolozsvári U-Mobitelco B erdélyi rangadó sugározza. A további műsor: CSU Asesoft Ploiești-Brassói CSU Cuadripol, CS Otopeni-Marosvásárhelyi BC Mureș, Buk. CSM-Energia Rovinari, Politehnica Iași-Nagyvárad MSC, Buk. Steaua Turabo-SCM U Craiova, BC Argeș Pitesti-Csíkszeredai Hargita Gyöngye BC.

Cseh és osztrák ellenfelek

A női kosárlabda Közép-Európa-i Liga B-csoportjában az Aradi BC ICIM két cseh csapattal, a Valosun Brno-val és a Slovanka MB-vel, illetve a bécsi Flying Foxes-szal találkozik. Az A-csoportba a német TSV Wasserburg mellé egy szlovák (Bemaco Presov), illetve három cseh együttest (Kara Turtinov, VS Prága, Hradec Kralove) osztottak.

Hétfőtől Wozniacki a világszobor

A pekingi tenisztorna tegnapi nyolcad-döntőjében aratott győzelmével immár biztos, hogy a dán Caroline Wozniacki lesz hétfőtől a női világranglista élvonalosa. A cseh Petra Kvitovát 6-3, 6-2-re verő, 20 éves játékos, a tavaly november óta „uralkodó” amerikai Serena Williamst váltja a rangsor élén, s ő az 1976-ban bevezetett WTA-lista 20. vezetője.

Szuzukában bögnek fel a motorok

Vasárnap a szuzukai pályán rendezik meg a Forma-1-es autós gyorsasági világbajnokság Japán Nagydíját. A sportág 60 éves történetében soha nem volt példa arra, hogy négy futammal a zárás előtt még öt pilótának legyen realis esélye a végső sikerre. A pontversenyt az ausztrál Mark Webber vezet (202), a spanyol Fernando Alonso (191), a brit Lewis Hamilton (182), a német Sebastian Vettelnek (181) és a szintén brit Jenson Button (177) előtt.

Vlasic Európa legjobb atlétája

Három év után ismét Blanka Vlasicot, a horvátok kitűnő magasugróját választották meg az év legjobb európai női atlétájának. A 26 éves versenyző sikere papírfórmának nevezhető, mivel egész évben remekelt, fedettpályán egyszer sem kapott ki, megnyerte többek között a márciusi világbajnokságot is, míg szabadtéren 14 viadalából 12-szer nyert.

Olimpiai bajnok eltöltése

Féléves eltöltést kapott a női 100 méteres síkfutás olimpiai- és világbajnoka, a jamaicai Shell-Ann Fraser, mert a vizsgálat doppinglistás szert tartalmazó fájdalomcsillapító használatát mutatta ki nála. A nemzetközi szövetség (IAAF) rendelkezése szerint a 23 esztendő sprinter január 7-től versenyezhet ismét. Frasert a május 23-i, sanghaji Gyémánt Liga-viadalon ellenőrizték, és mintájában oxikodont találtak.

A jelent meghatározó múlt

Novák Csaba Zoltán történész kutatásainak vezérelve a kezdetektől: valós kérdésekre valós válaszokat kapni

Beszélgetésünk 2004 óta a Román Tudományos Akadémia marosvásárhelyi, Gheorghe Șincai nevét viselő intézetének munkatársa, jelenkorra szakosodott kutatója. Mint interjúnkból is kiderül, úgy látja, a közelmúlt sokkal jobban érdekli a társadalmat, mint az ókor vagy a középkor. Talán azért van ez így – vallja –, mert ami az utóbbi hatvan évben történt szűkebb környezetünkben, életünket ma is meghatározza.

Antal Erika

► Hogyan indult a pályája?

– Kolozsváron végeztem az egyetemet 2002-ben, egy évet tanítottam a Bolyai Farkas Elméleti Líceumban, majd három hónapot a 2-es számú általános iskolában, és 2004-ben sikeresen vizsgáztam a Román Akadémia marosvásárhelyi kutatóintézetébe. Egy jelenkor-kutatói állás volt meghirdetve, és mivel már egyetemista koromban kacérkodtam a kutatással, tehát komolyabban foglalkoztam ezzel a kérdéssel, szinte azt is mondhatom, adott volt a pálya. Egy darabig párhuzamosan csináltam a két dolgot, majd fokozatosan feladtam a tanügyet a kutatás miatt, most pedig újrakezdtém, szintén párhuzamosan, de egy másik szinten, a Babeș-Bolyai történelem karán, óraadó tanárként. Még egyetemistaként szakosodtam a legújabb kora, és ezen belül is az 1945 utáni időszakra, amit sokan a kommunizmus időszakának is neveznek. Ezen belül van néhány apró vagy kevésbé apró téma, amelyek érdekkelnek, elsősorban a romániai kisebbségek helyzete a kommunizmus időszakában, és ezen belül az időszaknak más különböző kérdései is. Kimondottan a kultúra alakulását követem figyelemmel, ezen belül is az ifjúsági kultúrát, az ifjúsági kultúra és a kommunista diktatúra viszonyát, azt, hogy milyen ifjúság-politikával foglalkozott a párt stb. A '70-es, '80-as években a történészképzés, főleg a magyar, nagy hiányt szenvedett, nem sok történést termelt ki a magyar társadalom, és '90 után ezt az űrt próbálta az oktatási rendszer betölteni, ennek következtében szá-

munkra, az új generáció számára történelmi lehetőségek adódtak, hogy az ember fiatalon, 20-30 évesen úgy mond a pálya csúcsai felé törjön. Elég sokan próbálták megragadni ezt a lehetőséget. Egy generációs csoporttal indultam a '90-es évek végén, többnyire a kolozsvári egyetemről kerültünk ki, de itt elsősorban Bárdi Nándor magyarországi kutató, tanár nevét emelném ki, akinek a hatására nagyon sok évfolyamtársam, egyetemi kollégám próbálkozott a kutatással. Olyan perspektívát változt fel Bárdi, ami az akkor tudásra éhes fiataloknak nagyon érdekes és fontos dolognak tűnt, és kiderült azóta, hogy az is volt. A hatására többen is kutatásba kezdünk és néhányan a pályán is maradtunk. Tehát mondhatom, hogy vagyunk, éppen elegen, viszont az intézményes keretek hiányosak, nagyon kevés a lehetőség. Én a szerencsésebbek közé tartozom, hogy hivatásosként végzem ezt, nincs más feladatköröm, csak a kutatás. Több pályatársamnak nem adódott meg ez a szerencse, nekik a kutatás mellett más munkával is kell foglalkozniuk, ami sok szempontból visszaveti munkabírásukat vagy a lehetőségeiket.

► Miért éppen ez a korszak a legérdekesebb?

– Néha elemzem magamat és a pályámat, és úgy gondolom most: talán onnan is fakad ez a fajta érdeklődés, hogy már ifjúkorom, tehát középiskolás korom óta erősen reflektáltam az adott helyzetre, próbáltam megérteni azt a közösséget, amelyben élek, és valószínűleg tartom, hogy ez a fajta érdeklődés vezérelt a törté-

A szerző felvétele

nelmi korszak kiválasztásában is, hiszen a '89 előtti időszak annyiban határozta meg, befolyásolta az életünket, hogy napjainkban is számos összefüggés van, ezt nem nekem kell részleteznem, mert ez köztudott, és egyrészt ez vezérelt, másrészt a kommunista ideológia megértése, szintén egy ifjúkori ábránd. A korszak végét még elkaptam, '89-ben 14 éves voltam, tehát részben tudatosan éltem át néhány évet ebből a korszakból. Máskülönben az orosz irodalom és kultúra is régóta foglalkoztat, és az orosz történelemmel való ismerkedésem során automatikusan eljutottam a kommunista ideológiához.

► Nehezebb vagy könnyebb ezt a periódust kutatni?

– Részben nehezebb, részben pedig könnyebb, de ha mérlegre tennék a dolgokat, akkor a könnyebb változat maradna felül. Tehát könnyebb olyan szempontból, hogy a források tömkelegével állunk szemben, nagyon sok megközelítési lehetőség van, a történelem az utóbbi időben sok más társadalomtudományi ágazattal került kapcsolatba, kölcsönhatásba. Másrészt pedig persze sokkal fölkapottabb ennek a korszaknak a kutatása, éppen azért, mert nagyon sok szállal kapcsolódik a mostani életünkhöz, tehát azt is mondhatnám, csúnya

szóval, hogy piacorientáltabb ez a korszak. Nehéz viszonylag, szintén a felsorolt okok miatt, hogy túl sok a forrás, nagyon nehéz szelektálni. Sokkal több forrás áll rendelkezésünkre, mint a középkor vagy ókor esetében, ezek között fel kell állítani a hierarchiákat, ezeket a forrásokat minőségileg is rangsorolni, elemezni kell, tehát bonyolultabb, mint más korszakok esetében. A másik az, hogy nincs meg az időperspektíva, tehát annyira közel van, nem telt el az a bizonyos mennyiségű idő, hogy a társadalom letisztult emlékekkel tudjon visszanyúlni ehhez a korszakhoz. Úgy gondolom azonban, hogy összességében könnyebb és előnyösebb kutatni ezt.

► A történésznek nehéz-e kívülállóként szemlélnie a dolgokat, amikor olyan emberrel találkozik, aki megélt bizonyos eseményeket és nem tud objektíven viszonyulni azokhoz?

– Van a szakmának módszertana, és a történésznek tudnia kell a számos forrás

között olyan egyensúlyt teremteni, amiből kirajzolódik a múltról egy bizonyos képe.

► Többen is érdeklődnek e korszak iránt. Ez azt jelenti, hogy divatos periódus?

– Igen, divatos is, viszont a társadalmat, most, az átmeneti időszakban is, politikai-gazdasági-erkölcsi válságban is nagyon érdeklik azok a szálak, amelyekből gyökerezik a mostani helyzetünk. Az emberek általában kíváncsiak ezekre a történetekre, mint a korábbi időszakok történetére.

► Sok minden érdekli, hogyan választ a témák közül?

– Adott a korszak és ezen belül a részkérdések, ez persze attól is függ, hogy mennyire lefedett ennek a kutatása, hogy a kollégák milyen témákkal foglalkoznak ezen belül. A forrásoktól is függ, hogy mihez találok dokumentációt, de általában a belső készítés az, ami ráirányít egy témára. Elkezdtem a doktori kutatásomat, a disszertációmban a romániai kisebbségek kérdésével

foglalkozom, amit sok szempontból kimerítettem, de kutatás közben is figyelek mindig, van-e olyan téma, ami majd a jövőben kutatható, és folyamatosan keresem az új kérdéseket. Néha adódik a lehetőség, hogy ezek a belső motivációk találkoznak valamiféle intézeti vagy külső érdekekkel, tehát van olyan intézmény vagy kutatási projekt, amelyik pont erre a kérdésre kíváncsi. Említettem, hogy a kommunizmus kialakulása is nagyon érdekel, és ezen belül például olyan kutatás is zajlik Magyarországon, amely a baloldaliság történetét próbálja megfogni, hogy mi az, hogyan jelentkezik az értelmiségnél, a baloldaliság mint eszme, és én nagy örömmel tudok egy ilyen kutatáshoz csatlakozni.

► Volt a családban készítés, ami miatt a történelem felderítését választotta életcéljának?

– Gyermekkoromban nagyon szerettem a legendákat, a történeteket, szerettem ilyen jellegű műveket olvasni. Nem értelmiségi családból származom, de édesapámat érdekelték ezek a kérdések, ez biztosan hatással volt rám is, a '80-as években sok más szórakozási lehetőség nem volt, és nagyon sokat olvastam. Ezek az olvasmányaim olyan képzeletbeli világba repítettek, amelyben gyermekként nagyon jól éreztem magam. Aztán középiskolás koromban szembeestem azzal, hogy mi a legendás múlt és mi az, ami ténylegesen, módszertanilag feltárt, megkonstruált múlt, és eléggé demoralizáló volt a legendák bűvköréből lehuppanni a valóságba, de én sikeresen vettem ezt az akadályt, túléltem ezt a traumát, és innen kezdve úgy döntöttem, ezek a történetek érdekkelnek engem a legendákon túl is, tehát a valós kérdésekre lehetőleg valós válaszokat kapjak.

Folytatása a 2. oldalon

Novák Csaba Zoltán (1975, Nyárádszereda)

Történész, a Román Tudományos Akadémia marosvásárhelyi Gheorghe Șincai Kutatóintézetének tudományos munkatársa. Általános iskolai tanulmányait Nyárádszeredában végezte, a középiskolát a székelyudvarhelyi Benedek Elek Tanítóképzőben. 2002-ben diplomázott a kolozsvári Babeș-Bolyai Tudományegye-

tem Történelem karán, 2005-től a bukaresti Nicolae Iorga Történeti Intézet doktorandusza. Több szaktanulmány szerzője, a kommunizmus bűneit vizsgáló Tismăneanu-bizottság munkatársa volt. Hamarosan megjelenik első tanulmányköte- te, a Ceaușescu-korszak magyarságpolitikájáról.

Mozivászón

K. O. a hagyományoknak

Farkas István

Nem egyszer megfogalmaztuk már jelen rovat hasábjain: a hollywoodiak alkotói tevékenysége az utóbbi pár évben kimerül abban, hogy összegyűjtik a valamikor nagy(obbacska) siker(eke)t elérő alkotásokat, majd leporolva, kissé kifényezve (hadd táguljon a pupilla!) piacra dobják azokat. Ez az újrahasznosítási láz (ami nem annyira környezet-, mint inkább költségkímélésből fakad) olyan nagy alkotásokat is elért, mint Steven Lisberger 1982-ben készített, Tron avagy a számítógép lázadása című filmje, Oliver Stone 1987-es Tűzdecájpákja, Wes Craven híres thrillerje, a Rémálom az Elm utcában. Sajnos, a jövő sem mutat jobb irányba, 2012-ig megkapjuk a felcuccolt Conan, a barbárt (John Milius kultfilmje), a Chuck Norris-klasszikus Útközben eltűnt remake-jét, de láthatjuk Schwarzenegger 1985-ös Kommandójának új verzióját is. Olyan nagy alkotók sem kerülhetik el a remake-lázat, mint George Cukor (1964-es, nyolc Oscart nyert My Fair Lady-jét éri a „megtiszteltetés”) vagy Akira Kurosawa (a hatvan évvel

előtt forgatott, Oscar-díjas A vihar kapujában-t hasznosítják újra).

A remake-ek hírére a rajongók háborogva fogadják, ám ennek ellenére (talán épp a cáfolat reményében) elmennek moziba (és csalódnak). Így jártunk legutóbb John G. Avildsen 1984-ben filmszínházakba került (a rákövetkező öt évben még két folytatást megért), nagy néző-, kritikus- és kasszasikerű Karate Kid-jének 2010-es változatával. Harald Zwart filmje ugyanis befelelt az elődje által teremtett elvárásokhoz – sorsán sem a kis, showman-kedő Will Smith-fiú, sem pedig a Mr. Miyagit helyettesítő, öregedő Jackie Chan sem tudott segíteni.

A történet teljesen a fej tetejére állt: Los Angeles helyett Pekingben játszódik a cselekmény – a Detroitban élő anya és fia előbbinek a munkahelye miatt költözik ide –, középpontjában már nem fehér gyerek áll, hanem az afroamerikai Dre Parker, aki vagánykodásának köszönhetően számos konfliktusba keveredik új otthonában. Viselkedésmódja, megjelenése szöges ellentétét „elődjének”, a szerény, féltiszteltetés”) vagy Akira Kurosawa (a hatvan évvel

Fotó: outnow.ch

A „felfrissített” Karate Kid – negyedszázaddal korábbi elődjéhez viszonyítva – nem igazán áll a helyzet magaslatán

mai fiatalok, kisiskolás-generáció előtt). Míg a '84-es alkotásban Mr. Miyagi „kéri fel” Danielt a karatezásra, mert úgy érzi, a fiú méltó arra, hogy átadja neki tudását, addig Dre-nek azért „kell” megtanulnia kungfuzni, mert visszafogott a környék legkeményebbjeinek, Chengnek, ezért ő könyörög

Mr. Han-nak, hogy oltsa belé a harcművészet csínját-bínját. Daniel nemcsak a karate technikáira volt fogékony, hanem egész filozófiájának az elsajátítására, ellenében Dre-vel, akit csak a csíhi-puhi érdekel, mindenféle eszmeiség és gondolati tartalom nélkül – nem csupán védekezni akar, hanem

„szétrúgni ellenségei segét”. Persze, a film végére – hála a kolostorokban és kungfu-iskolákban való „tanulmányutaknak” – beérik ellentmondásos szereplők személyisége is, de ez mit sem segít az alkotáson, amely erőtlenségű csetlik-botlik a főcímben már jelzett „végkifejlet” felé. Tudjuk, mi fog

történni, ám nem ez az, ami miatt kiábrándulunk az idei karate kölyökből, hanem a hogyanok. Az „önmagunk félelmének legyőzése”-típusú szentenciák szábarágós kinyilatkoztatása az, ami megbontja a – ha már a harcművészetről beszéltünk – lelki egyensúlyunkat és kibillent a kényelmes mozi-székből. Értjük mi, hogy a mai generáció számára nem tudunk elég explicitek lenni – no de ennyire? A látványosra koreografált jeleneteknek van csak üdítő hatása, és a (Amerika és Kína közötti) kulturális különbségek érzékelése hozza dramaturgiai töltetét, az összehatás azonban valamit kiszippant, és súlytalanná válik az egész alkotás, az ázsiai Buster Keaton-ként emlegetett Jackie Chan „jutalomjátékával” együtt. Harald Zwart Karate Kid-je tehát csak kölyök marad az 1984-ben készített kultfilmhez viszonyítva, és minden erőlködése ellenére halovány kísérlet arra, hogy példaképet állítson a mostani filmfogyasztó generáció számára. Vajon a többi remake-el is így fogunk járni? Hány kiütéses vereséget kell még elszednie esztétikai érzékünknek?

Lászlóffy Csaba

Az a perc

a szülő emlékezetére

Mellékük fekvé nincs mit szánni. Hinni a csodában, hogy lesz még szipogás, séta, vita – bármi! Elhantolt szónoklatok, eszmék helyett ajándék, ládazámra; soha álszentkedő esték. Tétova mosoly, találkára várva – se smink, se titok festékárnya, szívben s a szem körül. A gödör szélén vagy a mélyben fekvőnél szegény nélkül: egy perc s elszenderül a vágy, a sejtakupac, a vér – elburjánzott kert, letartott gyümölcsösök –, mégis felér a mindenséggel, ami volt.

Szablya és veríték

„Csak önmagával mérhető bukása minden hőst leránt.”
(Szécsi Margit)

Bírsztekpofák füstölögnek, kialudt parázsra lépünk... eloldódott földi létünk, hitünk, hacukánk fölösleg.

Tüzes kővön vézna hírrel kocog felénk a jövőendő: bűnnel, bánattal telt bendő; vérbő cárné – tündért színlel.

„Babiloni sík” nomádja, parlagi morálra, rendre köpsz, okádsz; halotti csendbe törsz be, Euráziába. (Nagy Lacival Ady-jelkép bujdokol el, szájba vert nép.)

A jelent meghatározó múlt

Folytatás az 1. oldalról

► Ez hobbi is?

– Igen, mert élvezem és szeretem csinálni, néha annyira, hogy nehezen tudom összeegyeztetni a családi élettel, de ez főleg az első időszakban volt nehézkes, most már kialakult az egyensúly. Olvasmányaimat is meghatározza, olyan műveket olvastam az utóbbi időben, amelyek kapcsolódtak a szakmához, és így óriási hiányok támadtak a műveltségemben, úgyhogy most egy kötetet dolgozom, és ha sikerül befejeznem az év végéig, akkor tervezek egy úgymond rövid szellemi szabadságot, amikor más fogok olvasni, mert rájöttem, hogy sok esetben az egyetemi, a középiskolai olvasmányaimból élek, és ezt a fajta tudást fel kellene frissíteni, bővíteni.

► A román történész kollégáival milyen a kapcsolata?

– Két generációval tartom a kapcsolatot, és úgy érzem, sikeresen integrálódtam a román szakmai életbe. Egyrészt a tanárainkkal vagyok kapcsolatban, hiszen a doktori tanulmányaimat Bukarestben folytatom, lassan már a vége felé járok, a Román Akadémia Nicolae Iorga Történelmi Intézetében végzem, és ott egy idősebb generációból kerülnek ki a mentoraim, és érdekes mó-

don, annak ellenére, hogy ez a generáció viszonylag a korábbi időszakban, a '60-as, '70-es években szocializálódott, egyensúlyt sikerült találnom velük, közös szakmai nyelvet beszélünk, vannak kérdések, amelyekben nem értünk egyet, de ezt el lehet intézni szakmai viták keretében, és más probléma ezekből nem adódik. Ugyanakkor van egy másik generáció, azok, akik velem együtt indultak a pályán, akikkel azonos korosztályt képviselnek. Még közelebbi szálak fűznek nagyon sok személyhez Bukarestben és Kolozsváron is, most már azt is elmondhatom, hogy többükhez nemcsak szakmai, hanem baráti szálak is kötnek.

► Gyakran tesz eleget meghívásoknak, tudomány- népszerűsítő előadásokat tartva.

– Tudatosan vállaltam ilyen szerepet, mert a történelemtudomány is sokszor a saját elefántcsont-tornyába zárkózik, és tanári pályafutásom során is láttam, hogy az embereknek jelentős része érdeklődik a történelem kérdései iránt, nem pusztán csodálatos, legendás történetekre gondolok, hanem vannak olyan valóságos gazdasági-politikai helyzetek, amelyek megértéséhez, elemzéséhez szükséges bizonyos történelmi tudás is. Ez az igény nagy

egyrészt, másrészt pedig úgy látom, hogy pontosan ebből az igényből fakadóan nagyon sok népszerűsítő történelmi munka jelenik meg, amelyek nélkülözik a tudományosságot, nagyon sok legendára harapnak rá, és ezeknek óriási sikere van, amit ellensúlyozni kell. Ebből az indítatásból döntöttem el, nagyon sok időt és energiát fektetve bele, hogy a tudásomat megpróbálom megosztani a szélesebb közönséggel is. Ezt több szinten művelem, majd minden előadást, felkérést vállallok, és nemcsak évfordulók kapcsán, hanem év közben is, ha lehetséges, akkor szívesen elmegek és tartok előadást az általam kedvelt vagy ismert témákról, hallgatóság előtt, vagy rádióban, televízióban. Van egy sikeres projektem a Transindex honlapján, minden szombatban egy történelmi tematikájú cikket szerkeszttek, és ez a visszajelzések szerint jól működik. Amíg egy kimondottan szakmai munkát néhány tucatnyian olvasnak el, ezeket a cikkeket, amelyek nem bulvártémájúak, hanem egyszerűbb, közérthetőbb nyelvezetben és talán érdekesebben megfogalmazott, de kutatók alapuló írások, több ezren olvassák el.

► Meddig kutatható ez a téma?

– Ennek a periódusnak is vannak látványos és vannak kevésbé látványos részei. Ebben is kettős mércét tartok szem előtt, vannak témák, amelyek nagyon érdekesek lehetnek, ha a médiában megjelennek, viszont vannak olyan szakmai témák, amelyek kevésbé tartanak igényt a nagyközönség érdeklődésére. Mindkettőben dolgozom, és úgy látom, a jövőben hosszú ideig kincseshányja ez a korszak a történészek számára, a román levéltárakban egyre több forrást bocsátanak a kutatók rendelkezésére.

► A magyarországi kollégákkal is együttműködik?

– Természetesen. Úgy érzem, sikeresen integrálódtam a magyarországi szakmai életbe is. Ha már így alakult, hogy itt maradtam, a két közösség közötti átjárás lehetőségével élni fogok, így döntöttem, és tudatosan kettős irányba kezdtem meg a szakmai integrációm. Bárdi Nándor segítségével az első konferenciánkon részt vettem még a '90-es évek végén, a 2000-es évek elején, és innen kezdve lassú folyamatként sikerült a magyarországi közegbe is beilleszkednem. Ez szintén szakmai, baráti kapcsolatokat jelent. Kevés előnye van a kisebbségi létnek, de ami van, azt próbálom kihasználni.

Az első magyar Nobel-díj

1937-ben a Szegeden élő Szent-Györgyi Albert professzort érte az a megtiszteltetés, hogy magyarországi lakhelyű tudósként elsőnek kapott Nobel-díjat. Az e héten kiosztott, 2010-es kitüntetések apropójára tanulságos feleleveníteni a kor magyar sajtója alapján, miként tálalta ezt a szenzációs eseményt. A felfedezés jelentősége tartósan bizonyult – máig nem fakulóan. (csg)

Beszélgetés Szeged egyik legegészségesebb asszonyával: Szent-Györgyi professzor feleségével (1937. december)

Szent-Györgyi Albert, a szegedi egyetem Nobel-díjas professzora néhány napot Budapesten töltött feleségével. Munkatársunk beszélgetett a legszebb szegedi asszonyok egyikével, akiről a Tisza-parti metropoliszban azt mondják: egyike a város leg-
elegészségesebb asszonyainak!

– Pedig nagyon egyszerűen öltözködöm – mondja. – Csak a vonalas angol ruhákat szeretem. Különösen a jersey-ket.

– Stockholmban, az ünnepélyes átadás alkalmával mit fog viselni?

– Még nem tudom. Férjemet elkísérem, és a leányunk, aki Cambridge-ben tanul, ugyancsak Stockholmbe jön.

– Mit tanul Szent-Györgyi kisasszony Cambridge-ben?

– Kémiát. Megkérdezzük: hogyan él egy tudós felesége? Mosolyogva válaszol:

– Legnagyobb becsvágam, hogy az uramat minél több sportolásra beszéljem rá. Szüksége van egy kis kapcsolódásra! Én magam rendszeresen teniszezem. Budapesten a BBTk-ban játszottam, odalenn Szegeden pedig ötször nyertem meg Dél-Magyarország bajnokságát... No de most már ennyi elég is lesz! Egy asszonynak mindig a háttérben kell maradnia. Különösen egy tudós feleségének! (...)

Interjú Szent-Györgyi Albert professzonnal (1937. december)

Szent-Györgyi Albert, a világhírű magyar professzor, a szegedi egyetem tanára, a stockholmi zenecsarnokban lezajlott ünnepségen Gusztáv svéd király kezéből átvette az orvosi Nobel-díjat. Az agg király gratulált a nagy tudósnak, mielőtt átadta volna a páratlanul értékes díjat. * Beszélgetés Szent-Györgyi Albert professzonnal, svédországi visszatérése után.

Svédországi diadalmas útja után hazaérkezett Szent-Györgyi Albert professzor. A Nobel-díjas magyar tudós néhány napot a Balaton mellett töltött, ahol vitorlás szánkázással szórakozott, majd a budapesti ünnepeltéseket elkerülve, a legnagyobb titokban hazautazott Szegedre.

A szegedi gyors étkezőköcsijában beszélgettünk. Szent-Györgyi Albertől el-

lehet mondani, hogy nemcsak a világ legkitünőbb tudósa, de a legnagyobb érték alapfeltevének kihangsúlyozását: a békét.

– Nem érez ellentétet, professzor úr, Nobel találmánya és alapítványa intenciója között?

– Semmi esetre sem. Nobel nem azzal a szándékkal találta fel a dinamitot, hogy embereket öljenek vele, hanem a munkások számára akarta megkönnyíteni az alagútépítést és egyéb hasonló munkát. Hogy aztán mire használják fel a feltaláló művét, azért ő már nem lehet felelős, különösen nem halála után. Gondoljon csak Herzre, aki a rezgést állapította meg, ami ma a rádió alapfeltétele. És mégis igen sokan arra törekednek, hogy a rezgésen alapuló halálsugarakat felalálják. Nem. Nobel csak jót akart.

– Hogyan történik a Nobel-díj összegének átadása?

– Amikor a király a Nobel-ünnepségen átnyújtja a diplomát, annak aranypécsettjében egy bon van 160 000 pengőről. Azért nem adnak csekket, mert utána bál van, és az embernek mégsem kellemes ennyi pénzzel táncolni menni. Másnap azonban jelentkezik az ember a Nobel-alapítványnál, és ott megkapja a csekket.

– És mikor váltható be?

Szent-Györgyi Albert átveszi a svéd királytól a Nobel-díjat

tünk, a tudomány és a művészet előtt. Rendkívül meleg érdeklődést tanúsított a magyarok iránt, sokat hallott rólkunk és őszinte örömmel tölté el, hogy magyar kapott Nobel-díjat.

– Mi volt a legjellemzőbb élménye, professzor úr?

– Kétségtelenül a Nobel-díj kiosztását követő bankett tósztja. Anélkül, hogy összebeszéltünk volna, mind a hatan a háborús gyűlölködés ellen és az örök béke mellett foglaltunk állást. Mi, akik a világ legkülönbözőbb részeiről jöttünk ide össze, egyfor-

mán éreztük a háború fenyegető rémét és minden munka és maradandó érték alapfeltevének kihangsúlyozását: a békét.

– Nem érez ellentétet, professzor úr, Nobel találmánya és alapítványa intenciója között?

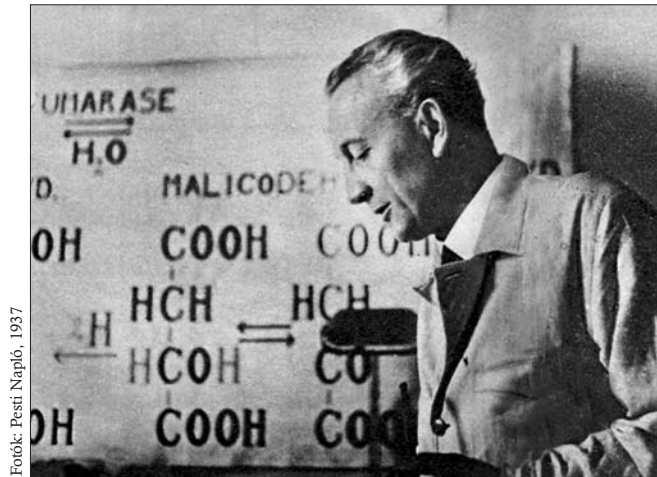
– Semmi esetre sem. Nobel nem azzal a szándékkal találta fel a dinamitot, hogy embereket öljenek vele, hanem a munkások számára akarta megkönnyíteni az alagútépítést és egyéb hasonló munkát. Hogy aztán mire használják fel a feltaláló művét, azért ő már nem lehet felelős, különösen nem halála után.

Gondoljon csak Herzre, aki a rezgést állapította meg, ami ma a rádió alapfeltétele. És mégis igen sokan arra törekednek, hogy a rezgésen alapuló halálsugarakat felalálják. Nem. Nobel csak jót akart.

– Hogyan történik a Nobel-díj összegének átadása?

– Amikor a király a Nobel-ünnepségen átnyújtja a diplomát, annak aranypécsettjében egy bon van 160 000 pengőről. Azért nem adnak csekket, mert utána bál van, és az embernek mégsem kellemes ennyi pénzzel táncolni menni. Másnap azonban jelentkezik az ember a Nobel-alapítványnál, és ott megkapja a csekket.

– És mikor váltható be?

Szent-Györgyi Albert a C-vitamin képletével

szi. Hogyan, hát egy tudós ne szórakozzék, ne sportoljon és ne táncoljon? Miért? – Nagy konsternációt váltott ki, professzor úr, világ-szerte az a megjegyzése, amelyet Svédországban is megismételt, hogy az emberek jók. Változatlanul fenn-tartja?

– Természetesen. Az egyes ember jó. Az egyes ember nem akar háborút, nem akar ölni, békében szeretne élni. Csak a nemzetközi helyzet által megteremtett politikai struktúrák okozzák azt, hogy az egyes ember akarata nem tud érvényesülni.

Faragó László Pál

Tanítványom, Szent-Györgyi Albert (1937. december)

A Nobel-díjas tudósról beszél dr. Török Tivadar tanár, aki a gimnáziumban természetrajzra és kémiára tanította.

A csendes kis budai Ugocsa utcában, a 11-es számú ház első emeletének

sodik. A. osztályba, ott a gimnázium első emeletén a folyosón balra az ablakfeleli padors első padjában eleven, rövidnadrágos, göndör szőke hajú kisfiú ült. Amikor a névsort kis zsebkönyvem-be beírtam és az ő nevéhez érteztünk, tisztán, érthetően mondta nevét. Mintha csak sejtette volna, hogy a Szent-Györgyi Albert névnek szerep jut a természettudományban.

Félévben: kettes

– Milyen diák volt Szent-Györgyi Albert, II. gimnáziumi tanuló? – vetjük fel a kérdést.

Török tanár úr elnézett kér egy percre, kimegy a szobából, amikor visszajön, nagy fehér doboz van a kezében. A dobozban szép sorjában 37 füzet. Harminchét pirosfedelű könyvecske. Valamennyin arany betűk hirdetik a jegyzőkönyvek rendeltetését. Két szigorú szó – tanári notesz.

– Ezek a könyvecskék konzerválják az emlékeimet

Szegeden tanítványai gratulálnak professzoruknak a kütüntetéshez

egyik háromszobás lakásában lakik dr. Török Tivadar, a Lónyay utcai református gimnázium nyug. tanára, aki 35 évvel ezelőtt természetrajzra s kémiára tanította Szent-Györgyi Albertet, aki néhány héttel ezelőtt megkapta a Nobel-díjat. (...)

– Igen, én tanítottam kémiára és természetrajzra Szent-Györgyi Albertet ezelőtt harminc és egynéhány évvel – emlékezek meg büszkén egykori tanítványáról Török tanár. – Jól emlékszem, amikor az 1904/5-ös tanév elején beléptem a má-

mondja dr. Török Tivadar. – Valahányszor egy-egy régi tanítványom felkeres, előveszem a megfelelő jegyzőkönyvet és megmutatom a vén diáknak, milyen kalkulusra felelt iskolás korában. Most már feltárlhat előtte a titok, amire olyan nagyon kíváncsi volt néhány évtizeddel ezelőtt.

Török Tivadar előveszi az egyik pirosfedelű zsebkönyvet, melyen ez az évszám áll: 1904-1905. (...) A noteszből kiderül, hogy a Nobel-díjas tudós II. gimnazista korában, első félévben egyszer fe-

lel 1/2-re. Török Tivadar, úgy látszik, nagyon szigorú tanár volt, mert diákjának a félévi bizonyítványban tantárgyából csak kettest adott. A második félévben, úgy látszik, még sokkal jobban igyekezett a kis Szent-Györgyi, mert április 20-án és május 15-én – a felelés dátuma-it is beírta Török a noteszbe – kétszer felelt jelesre.

A notesz „magaviselet” című rovatában egy kemény kis fekete kör van, mellette dátum....

– Ez annak a bizonyítéka – magarázza a tanár –, hogy március 18-án a kisfiú sügött.

Orvos szeretnék lenni...

Most, mintha a szülői fogadósobában lennénk és Szent-Györgyi Albert tanulóként érdeklődnénk, a tanár úr a következőket mondja szeretettel, de tárgyilagosan:

– Általában, ezt az egy jelentéktelen esetet kivéve, mindig jól viselkedett. A gyengébb tanulókat minden óran feleltettem, Szent-Györgyi Albertnek egész évben csak három osztályzata van, ez annak a bizonyítéka, hogy egyike volt a legjobb tanulóknak, kedvenc tanítványainknak.

– Most, hogy az egykori kisdiákból világhírű ember, Nobel-díjas tudós lett, gyakran gondolkodom vissza rá... Emlékszem, gyakran jött be hozzám a természetrajzi szertárba, hosszú-hosszú évek során szerzett növénygyűjteményemet és ásványgyűjteményeimet nézte. Különösen érdeklődött a botanika iránt, és gyakran fordult elő, hogy a kisfiút – mint kedvenc, jeles diákomat – tanítás után bent tartottam a szertárban, és ő boldogan segített nekem előkészíteni a másnapi órára a kísérleti anyagot.

– Jövőjéről csak egyszer beszélte. Egy felsőbb osztályos tanuló jött be a szobámba, aki kért, hogy a tollhegygyel megsértett újját kössem be. Jól emlékszem, hogy a kis szőke Szent-Györgyi azt mondta: „Segítek bekötni a sebet, tanár úr, mert ha nagy leszek, úgyis orvos akarok lenni.”

– Még egy érdekes emlékem van volt tanítványomról – meséli Török tanár úr. – Az év végén, a vizsgán az igazgató és a tanári kar jelenlétében felelésre szólítottam Szent-Györgyi Albertet. Sötétkék vizsgaruhába öltözött gyerek kilépett a katedrára. Nem látszott rajta semmi druk, semmi izgalm. Feltettem a kérdést: Beszélj a paprikáról... És a tizenkét éves diák megkezdte vizsgafeleletét: A paprika Capsicum annum, a természetrajz felosztása szerint a dohány és a burgonya rokona....

Riporter

(www.huszadikszazad.hu)

Kultúra és politika mezsgyéjén

Hogyan nemesedett meg a szar az Atheneumban

Marius Oprea

Herta Müller elérte, hogy nagyon jól érezzem magam Romániában hétfőn, a 2008. év szeptemberének 28. napján. Olyan érzésem támadt, hogy a teremben ülőkkel együtt, köztük Gabriel Liiceanuval, én is több mindenre kapok választ, mint ami kérdésként megfogalmazódott. Hogy pszichoterápiás szeánszkezelésen veszek részt. Hogy végre tudom, mi történt velem, mi történt mindannyiunkkal a kommunizmus alatt. És ezzel a tudással együtt térhettem haza... „Végre!”, mondtam magamban, útban az Inter melletti metrólejárát felé: „Vége.” Jött, hogy féllábon ugráljak – az Atheneum színpadán olyasmi hangzott el, ami eddig tilos volt: „szar”. Tulajdonképpen, hogy szarok, többes számban. Gabriel Liiceanu többször is visszakérdezett, hogy mi a véleménye a „kulturális ellenállásról”, nem számít-e ez a passzív ellenállás, a fel nem zárkózás, ami végül is jó minőségű irodalmat szült, ami segített túlélni? Herta Müller kertetés nélkül válaszolt. Nem – mondta –, ha a „kulturális ellenállás” azt jelenti, hogy hagytuk magunkat eltiporni a rendszertől ellenreakció nélkül, vagy ami még rosszabb, anélkül, hogy szolidaritást vállaljunk volna a kevesekkel, akiknek volt bátorságuk reagálni. Miközben a rendszer funkcionáriusai, mindazok, akikről bizonyos fokig vagy pillanatban az életük függött, az élelmszerbolt pultja mögött álló eladók „úgy kezelték minket – mondta Herta –, mint egy-egy darab szart”. Így volt. Elismerem, és mindannyian el kell, hogy ismerjük. Nem néztünk szembe túl gyakran egykori önmagunkkal, őszintén, bátor vállalással. (...) Ezentúl nem kell, hogy értelmiségieskedve, presziózkodva megkérdézzük, vajon hogy volt lehetséges. A kérdés költői, hiszen ezúttal nem egy kisfiú – mint Andersen meséjében, *A király új ruhájában* –, hanem egy barna és nagyon magabiztos aprócska asszony figyelmeztetett, hogy „a király meztelen”. Mindannyian királyok vagyunk, és mindannyian álltunk pőrén és gyáván saját történelmünk előtt. Nem a nemzet, hanem a személyes történelmünk előtt. Eszembe jut, hogy álltam én is sorba a milícián, hogy bejegyezzem az írógépemét (Liiceanu úr hangsúlyozta, hogy ő nem jegyeztette be, de ez volt a legnagyobb frondörködés, amit megengedünk magunknak).

(...) Ez. Mindegyikünknek megvan a saját történelme, amit vállalnia kell – ezt mondta lényegében Herta Müller. Emberek vagyunk, nem pedig istenek. Voltak mártírjaink, emberistenek, de hamar elfelejtjük őket, vagy emlékeztünk saját múltbeli kompromisszumaink függvénye. Mostantól nem kell így lennie. Legálábbis azoknak, akik jelen voltak a teremben, vagy pedig olvassák, látják (a beszélgetést rögzítették, sugározni fogja a nemzeti tévéadó, remélem, cenzúrázatlanul, és megjelenik nyomtatásban a *Dilema Vechében*) Herta Müller egyszerű szavait. Azt is megértettem, hogy a Nobel-díjat nem kizárólag a könyveiért kapta, hanem bátor szókimondásáért. Aminek tanúbizonyságát adta, a ragadozó kegyetlenségével és kecsességével az Atheneum színpadán. Félelmünk csak

Herta Müller

akkor nyer bocsánatot, ha megbánjuk. Egy másik német disszidens, az egykori Kelet-Németországból, Jens Reich számolt be a Német Demokratikus Köztársaság politikainak rendőrségéről, „a lelkiismeret haláláról a STASI árnyékában”. Biztonság és gyávaság: bogár a lámpaűvegben című írásában. Reich arra vezette vissza a rezsím hatalmát, hogy a titkosrendőrség kezében tartotta a félelem mechanizmusait, mert „a félelemhez a hatalommal szembeni gyávaság társul, a jó magaviselet kényszerű, a meghunyászkodás és egyúttal a csiga nyakbehúzó képessége: az engedelmesség és a halál tettetésének keveréke. Reich jól látta, hogy az ember hajlamos kedvére tenni parancsolójának, és ez a hajlam a gyermekkorban begyakorolt „örökség”, amit a totalitárius állam keménysége szociális viselkedéssé formál. Következőképp a természetes emberi reflex „a Szekuritátétól való félelemmel társítva rabszolgává tesz, az NSZK mintapolgárává, aki halálfélelmében elbújik személyes egérlükába. Amiről írok, az nem kizárólagos neurozízis. A félelem illúziója és megnyilvánulási formái, minden egyes fokozatukban, mindannyiunk sajátjai, és rányomják bélyegüket társadalmi viselkedésünkre. Úgy állítjuk be magunkat, hogy mi-

nél könnyebbé válik az átsiklás a társadalmi életből a magánélet csigaházába. Amihez a Szekuritáté pusztája jelenlétével járul hozzá a leginkább, nem pedig konkrét fellépésével. Elindít egy finom, a tudatalattinak alárendelt öncenzúra-mechanizmust, ami a reflexhez hasonlóan működik, és indulásból elfojt mindenfajta kitörést, megakadályozva a rendszerrel való konfliktus kialakulását. Ezeket a megelőző manővereket különösen másokon vesszük észre, a legkritikábban önmagunkon”. Bátran szembe kell néznünk a múltunkkal, még akkor is, ha nem tölt el büszkeséggel. Az egyén erkölcsi botlásainak el nem ismerése – főleg a nyolcvanas évek után, amikor a lakosság legnagyobb része elfogadta a rezsímet, az állam intézményeire nem antagonisztikus viszonyult, a diktatúra-

kat anélkül, hogy a jelen léncsáján keresztül megszépítenénk. (...)

Politikai bűnök és hibák

Heller Ágnes

Szemünk előtt zajlik a liberális demokrácia épületének lerombolása. Ami most történik, cseppet sem lep meg. Már azért sem, mert ennek az épületnek a lerombolása többször be lett kódolva a magyar demokrácia húszesztendő történetébe. A modern demokrácia liberális demokrácia, a hagyományos demokrácia és hagyományos liberalizmus szerencsés ötvözet. A demokrácia az állampolgárok többsége uralmát biztosítja, míg a liberalizmus a kisebbségek és személyek jogait és azok sérthetlenségét.

Heller Ágnes

gét. A demokrácia elve a többségi döntés s annak tiszteletben tartása a kisebbség részéről, míg a liberalizmus elve a hatalmak megosztása úgy, hogy egyetlen állami intézmény se monopolizálhassa a döntés jogát. Az olyan demokráciát, amely nem párosul a liberalizmus felsorolt elvével és gyakorlatával, egy angol fordulattal „totalitárius demokráciának” nevezik. Tévedések elkerülése végett nem liberális pártok szerepe vagy jelenléte tesz egy államot liberális demokráciává, minthogy minden modern demokrácia az. Szemünk előtt zajlik a magyar liberális demokrácia épületének a lebontása, politikai rendszerünknek totalitárius demokráciává való fokozatos átalakítása. A parlamentben kétharmados többséggel rendelkező párt, azaz annak vezére „minden viz”. Ők jelölik (gyakorlatilag ők választják) az államelnöket, az Alkotmánybíróság tagjait, a parlament elnökét, ők nevezik ki az összes állami tisztviselőt és tisztségviselőt. Tőlük függenek a médiumok. Boross Péter javaslata a centrális egyszemélyi hatalom alkotmányos bevezetésére nem utópikus, hanem realitás. Orbán Viktor miniszterelnöki tekintélyéhez legfeljebb még a Legfőbb Hadúr cím hiányzik. Mind- ez, ismétlem, be volt kódolva

a Magyar Köztársaság húszesztendő történetébe. Ezen nem azt értem, hogy mindez szükségyszerű következménye volt az előtte történeteknek. A politikában sok a véletlen tényező, többek között a politikai szereplők fajsúlyja, pszichológiája, etikája. Tehát történhetett volna másként is. A beködölés annyit jelent, hogy a politikai osztály húsz év alatt bizonyos következetességgel olyan intézményeket hozott létre, úgy cselekedett, döntött és viselkedett, hogy amennyiben megvolt hozzá az akarat, mindennek be kellett következnie. (...) Ahol a hatalmak nincsenek megosztva, ott minden valóban gyorsan megy. Ezzel lehet az egyszemélyes vagy egypárti döntés mellett érvelni. De a gyors törvényhozás nemhogy nem sajátossága a modern demokráciának, pontosan az ellenkezője igaz. Obamának két esztendő alatt

sem sikerült (még egy demokrata többségű szenátusban és házban sem) keresztülvinni eredeti programját az általános betegbiztosításra. Mert másoknak más volt a meggyőződésük, véleményük. Egy modern demokráciában mérlegelni kell, alkuozni kell, kompromisszumokat kell kötni. Semmi sem megy sürgöny módra. A jelen kormányzó párt vezetői büszkék arra, hogy számtalan törvényt hoztak rövid idő alatt. Pedig ezt inkább szégyellniük kellene. Csak parancsuralmi rendszerekben törvénykeznek lóhalálában. (...) Kezdetől fogva természetesen tartották az új magyar demokrácia politikusai, hogy az alkotmányt, illetve a törvényeket igazítsák a személyekhez, ahelyett, hogy ezt fordítva tették volna. (...) A választási törvényt úgy alkotott meg, hogy be tudják betonozni a mindenkori győztes pártokat. Az első ciklus kivételével nem volt sem szükség, sem lehetőség különböző programokkal felálló, egymással kompromisszumképes, de ugyanakkor szilárd feltételeket szabó pártok koalíciójára. Illetve ha létrejött egy koalíció, mint az első Orbán-kormány idején, akkor a nagyobbik kormányzópárt egyszerűen kiszorította a kisebbiket a hatalomból. (...) Elkövetünk néhány bűnt és hibát, s azután jön a

következő korszak. A rossz választási törvény nyomán a kormányzó párt ma elhitheteli másokkal s önmagával is, hogy a szavazatok 54 százaléka egyenlő a leadott szavazatok kétharmadával. A Fidesz koalíciós partnere, a KDNP, minthogy a Fidesz kegyelméből él, akkor sem lázadhatna fel a többségi párttal szemben – ahogy történelmünkben egyszer az SZDSZ megtette –, ha akarna, de nem is akar. Orbán Viktor jövő év tavaszára ígerte az új alkotmányt, míg a meglévőt már amúgy is akarata szerint szabdalta fel. Még annyi idő sem kell egy ország alaptörvénye megszületéséhez, mint egy embergyereknek. De miért csodálkozunk? (...) Mindannyian felelősek vagyunk azért, ami történt, s ami történik. Mindannyian megszoktuk a rövid távú érdekekben, rokonszenvben és ellenszenvben való gondolkodást. Nem tartottuk tiszteletben a demokrácia iratlan szabályait. Túlságosan odafigyeltünk a közvélemény-kutatásra, s annak igazolásaira. S amikor elvünk nyomán mondtunk valamire igent (mint például a reformtörvényekre), mi is azonnal, gyorsan, mások meghallgatása nélkül akarunk elvünknek gyakorlati érvényt szerezni. Úgy akarunk, hogy fél év alatt valósuljon meg mindaz, amire négy esztendő is csak zorosran lett volna elég. S mikor más volt a véleményünk egy politikai döntésről, mint elbarátainknak, csak elvétve adtunk annak hangot, nehogy „árulónak” tekintsenek. A ballib táborban például mindenki gyanús volt, akinek nem volt lesújtó véleménye a Terror Házáról. A jobboldalon pedig – többek között – az lett gyanús, aki szívvel-lélekkel támogatta a holo-kausztagadást tiltó törvényt. A szekértáborhoz való tartozás vált a politikai ítélkezés, gondolkodás egyetlen mércéjévé. A televíziós műsorok kezdtek papagáj-vizsgaelőadásokhoz hasonlítani. Vádaskodás, rágalmazás, vagy legalábbis a másik fél motívumainak megrágalmazása bevett szokássá vált. Csodálkozunk, hogy mindenek megfizetjük az árat? Nem vigasz, hogy a Fidesz is meg fogja fizetni az árat a nemzetközi szervek ellen szított demagógiának, szakértő államhivatalnokok tömeges leváltásának, az alkotmány papírronggyá váló változtatásának, a politikai hűségjuttalmak nagyszabású osztogatásának, a saját táborán belüli önálló vélemények elhallgattatásának, a türelmetlenségnek, a szimbolikus politikának, a magabiztos rögtönzéseknél. Mert a politikai bűnünkért és hibánkért ezen a világon fizetünk. Nem vigasz, mert ezt az árat egész Magyarország fogja megfizetni. Úgy, ahogy eddig is tette.

Megszüntették a minimáladót

Czédly József

Hosszas vita és többszörös halasztás után végre 2010 október 1-től megszűntették a minimáladót. Erről a Hivatalos Közlöny szeptember 30-i, 669. számában megjelent 88/2010 sz. Törvényerejű Sürgősségi Kormányrendelet (OUG) intézkedik, hatályon kívül helyezve az Adótörvénykönyv (Codul Fiscal) erre vonatkozó előírásait.

Az érdekeltek bizonyára emlékeznek ezt a sokak által jogosan bíralt adónemet, amit nemegyszer helytelenül átalányadónak (impozit forfetar) is neveztek, 2009 II. negyedévtől kezdve terjesztette ki a kormány valamennyi gazdasági tevékenységet végző vállalkozásra (addig csak az éjszakai bárók, klubok, diszkók, kaszinók és a sportfogadási szolgáltatásokra volt érvényes). Annak idején a Törvénytár 2009. április 30-i számában számoltunk be erről, a kormány válságkezelő intézkedéseinek ismertetése keretén belül. Már akkor jeleztük, ugyancsak vitatható az új adópolitika. A kimutatók szerint 2008-ban az ország kb. 600.000 vállalkozásából több mint 400.000 veszteséges volt. Ezek természetesen nem fizettek nyereségadót. Az új adónem bevezetésével adókötelessé váltak, ami újabb terhet jelentett költségvetésükön. Így a válság leküzdéséhez annyira szükséges gazdaságélénkítő tényező helyett munkahelyek megszüntetését, vállalati csődöket fog előidézni az új adó – irtuk ismertetőnkben.

Mindezek sajnos utólag igaznak bizonyultak. Vállalkozások százai szüntették meg tevékenységüket, növekedett a munkanélküliség és az államnak befizetett vállalati jövedelemadó is csak kis mértékben növekedett az új adó bevezetése nyomán. A vállalati szféra állandó tiltakozása és az RMDSZ határozott állásfoglalása nyomán, végül is a pénzügy és a gazdasági minisztérium (talán a miniszterek leváltása is hozzájárult) beadta a derekát és hatályon kívül helyezte a minimáladóra vonatkozó rendelkezéseket. Ez új helyzetet teremtett a vállalati nyereségadó bevezetése terén. Ennek alapján a fent említett Kormányrendelet a következőképpen módosítja a pénzügyi adótörvénykönyvnek a nyereségadó (impozit pe profit) befizetéséről szóló 34. cikkelyét:

Az említett cikkely előírása szerint a vállalati nyereségadót évente, évnegyedenkénti előzetes befizetések formájában kell az állami kincstár számlájára juttatni. Ezeknek az évnegyedenkénti, előzetes formában befizetendő összegeknek megállapításánál a múlt évi, hasonló időszakra vonatkozó nyereségadó, évi, december-től decemberig kiszámított, az állami költségvetésben számításba vett infláció nagyságával korrigált értékét kell figyelembe venni. Így a most megjelent kormányrendelet alapján 2011-ben a vállalkozásoknak az előzetes évnegyedenkénti nyereségadó befizetésekora a következőképpen kell eljárni:

a) azok az adófizetők akik

2010. január 1 és 2010. szeptember 30-ka között minimál nyereségadót kellett fizessenek és 2010. október 1 és 2010. december 31-ke között nyereségadó befizetésére kötelesek, 2011-ben negyedévenként a 2010. év első 9 hónapjának minimáladója és a negyedik évnegyed tényleges tevékenység alapján kiszámított nyereségadója összegének egynegyedét kelle majd befizessék, miután az így kiszámított összeget korrigálták a 2011 évi költségvetésben szereplő évi infláció nagyságával;

b) azok az adófizetők akik 2010. január 1. és 2010. szeptember 30. között minimál nyereségadót fizettek és

a negyedik negyedévben veszteségesek voltak, 2011-ben negyedévenként a 9 hónap minimáladójának az inflációs egyúttal korrigált egynegyedét kell majd befizessék.

Amint a fentiekből kitétni, annak ellenére, hogy a minimáladó befizetésének kötelezettségét 2010. október 1-vel hatályon kívül helyezték, negatív hatása még 2011-ben is terheli fogja a vállalatok pénzügyi gazdálkodását, ugyanis a negyedévenként befizetendő előzetes nyereségadó összegének kiszámításánál figyelembe kell venni a 2010-es év első 9 hónapjára kirótt minimáladó értékét is.

A módosított 34. cikkely további rendelkezései:

Azok az adófizetők akik 2010. szeptember 30-ig minimáladó befizetésére voltak kötelesek

– 2010. október 25-ig be kell jelentsék és be kell fizessék a 2010. III. évnegyedére vonatkozó előzetes minimáladó kötelezettségüket;

– 2011. február 25-ig: meg kell állapítsák és be kell fizessék a 2010-re vonatkozó évi minimáladó kötelezettségüket a törvényben előírt évi adó elosztásával 12-vel és az így nyert összeg 9-el való beszorzásával.

A 2010. negyedik negyedévre vonatkozó nyereségadó bejelentését és befizet-

sét 2011. április 25-ig kell megtenni. Erre az időtartamra a nyereségadó összegének megállapítását az Adótörvénykönyvnek a nyereségadó kiszámításáról szóló II. fejezete előírásai alapján kell elvégezni.

A szabályozás a 2010-es év vállalati tevékenységet két különálló pénzügyi periódusként kezeli, az egyik az év első 9 hónapja (amikor érvényben volt a minimáladóra vonatkozó kötelezettség), a másik az év negyedik évnegyedére vonatkozik, amikor az általános nyereségadó kötelezettségek lesznek érvényben. Az esetleges vállalati veszteségeket is ezek alapján a két periódusra külön kell megállapítani. Ezeket a veszteségeket, a törvény előírása alapján az elkövetkező 5, illetve 7 év alatt lehet elszámolni. Az 5 évi időtartam a 2009 előtti veszteségekre vonatkozik, míg a 7 év a 2009 utániakra.

Végezetül ugyancsak a vállalkozások vezetőinek a figyelmébe ajánlom a 2010-es pénzügyi év elszámolására vonatkozó új rendelkezéseket. Ezek szerint a közepes és nagy vállalkozások kötelesek évi pénzügyi elszámolásukat elektronikus úton közölni az illetékes hatósággal. Valamennyi vállalkozásra vonatkozik, ezáltal nagyságrendbeli különbség nélkül, hogy 2011. január 1-től kezdve a pénzügyi elszámolásokat kizárólag csak az adóhivatalhoz kell eljuttatni, megszűnik tehát az eddig érvényben levő gyakorlat, hogy a pénzügyi jelentéseket le kellett tenni a kereskedelmi kamarához is.

A vagyonsmegosztás új eljárási szabályairól

Deák Levente

Az új, de még nem hatályos polgári perrendtartási törvénykönyv külön címben, az V-ben foglalkozik a vagyonsmegosztás szabályaiival arra az esetre, amikor a társtulajdonosok céljuk eléréséhez nem a peren kívüli, közjegyző előtti utat, hanem – legtöbbször meggyezés hiányában – a pereskedést (a hosszabbat és nehezebbet) választják. A 965-981. szakaszokba sűrített szabályozás nem könnyű olvasmány, mert igen tömör, és mert így igyekszik minden lehetséges változatra, esetre megoldást adni. Ezt egészen a közös tulajdonnak a végrehajtón keresztül történő értékesítéséig, amit a bíróság akkor választhat, ha a felosztásra szánt javakat nem ítélik meg, nem ítélik oda csak az egyik társtulajdonosnak, más esetben, ha az egyiknek sem kell, vagy ha az ideglenes elosztás végülis nem sikerül. Minden esetben, minden változatra a bíróságnak vé-

gül határozatot kell hoznia, de előtte az eljárás csak lépésről lépésre haladhat előre egészen a végkifejletig. A következőkben ezekről a „lépésekről” lesz szó.

A vagyonsmegosztási keresettel megkeresett bíróság (az elsőfokú) tárgyi illetékeségét a törvénykönyv 92. szakaszának az 1/k pontja mondja ki, értékhatár nélkül, majd a 114. szakasz 3. bekezdésében a területi illetékeségre vonatkozóan a felosztandó ingatlan fekvése szerinti bíróságot jelöli meg, kivéve az öröklés nyomán keletkezett vagyonszétválás megújítására vonatkozó esetben, amelynek területileg az alapos lakóhelye szerinti bíróság lesz illetékes.

A felperes keresetének a 189. szakaszban felsorolt adatokon kívül tartalmaznia kell a társtulajdonosok azonosításához (név, lakóhely stb.) szükséges információkat, ebben kell megjelölnie azt a jogcímet, amelynek alapján a tulajdonközösség létrejött, keletkezett, aztán

fel kell sorolni a vagyonsmegosztás alá vont valamennyi tárgyat, értéket, ingatlant, azt a helyet, ahol ezek találhatók, végül pedig azoknak a nevét, akik ezeket a felosztandó, elosztandó javakat kezelik vagy birtokolják.

A kitűzött nyilvános, a felek megidézése után tartott tárgyalási napon a megjelent társtulajdonosoknak a keresetlevélben foglaltakkal kapcsolatos nyilatkozatát, véleményét jegyzőkönyvbe foglalják. A bíróság az eljárás menete alatt végig arra törekszik, hogy a feleket (akik társtulajdonosok) a meggyezésre rábírja, s ha ez sikerül, egyezségüket foglalja határozatba. Ezt abban az esetben is „kivitelezni” lehet, ha a felek között kiskorúak vagy nagykorú, de cselekvőképtelen személyek vannak, de ilyen esetben ehhez a gyámügyi bíróság és a felek törvényes képviselője előzetes beleegyezését is be kell szerezni.

Ha a felek nem tudnak megegyezni, és amennyiben

a javakat a társtulajdonosok között természetben el lehet osztani, a bíróság a vagyonszétválást úgy szünteti meg, hogy határozatában minden volt társtulajdonosnak kizárólagos tulajdonba egyedi javat vagy javakat ad, oszt le. Ha ezek értékben nem egyformák, az egyenlőséget a bíróság a kisebb értéket kapott fél javára és a nagyobb részt kapott fél terhére pénzügyi (értékkülönböt) kifizetésén keresztül teremti meg.

A legtöbb esetben a bíróság szakértők, értékbecslők bevonása nélkül, terület osztásakor topográfus dokumentációja, parcellázása, stb. nélkül nem tud dönteni. Ilyenkor a per a fenti szakértők bevonásával folytatódik. Örökösödési ügyekben a felek a túlzott ingyenes juttatások lecsökkentését vagy az ajándékoknak az örökölt vagyontörvénybe való betudását is kérhetik. Minden fenti esetben a bíróság az eljárásnak ebben a szakaszában a vagyonszétválási keresetet előbb elvben engedélyezi, s

ilyen értelmű végzést hoz (incheiere de admitere în principiu a cererii), szakértőt nevez ki, stb., amit aztán pótvégzés is követhet, ha időközben kiderül, hogy a perbe hívottakon kívül más társtulajdonosok is léteznek, vagy pedig az, hogy más, a keresetlevélben nem szereplő, felosztandó közös javak is vannak. Ezen végzések ellen külön jogorvoslattal nem lehet élni, ellenben az érdemi határozat elleni fellebbezésben ezeket is meg lehet támadni.

Egyetlen vagyontárgy felosztására indított perben, amennyiben az természetben oszthatatlan, illetve oszthatatlan, illetve oszthatatlan, de csak jelentős értékvesztéssel, a bíróság ideiglenesen azt csak egyik társtulajdonosnak juttathatja (atribuire provizorie). Ilyen esetben a természetben kielégíthetetlenül maradt társtulajdonos javára pénzbeni kártalanítást ítélnék meg, amit a „nyertesnek” záros határidőre letétbe kell helyezni. Ha ennek a kötelezettségének

nem tesz eleget, a bíróság az eddigi „vesztesnek” ítélteti azt a vagyontárgyat, legtöbbször ingatlant. Ha a per időközben jutott meg mindig csak bírói végzéstünk van, és akkor is bírói végzés születik, ha az egyik fél által sem igényelt vagyon értékesítését rendelik el. Ezek a végzések ellenben fellebbezéssel külön is támadhatók, kihirdetésüktől számított 15 napon belül. Az értékesítési eljárás a bírósági végrehajtón keresztül folytatódik, nyilvános árverésen, a 977. szakasz és az eljárási törvénykönyvnek az ingó és ingatlan javak kényszervégrehajtására vonatkozó előírásai szerint.

Ha az eljárás lezárul, a bíróság érdemi határozatot hoz, amely ellen csak fellebbezésnek van helye. A jogerős és végrehajtási záradékkal ellátott határozat végrehajtható okirat jellegű (constituire titlu executoriu) még akkor is, ha a nyertes nem kérte és a bíróság kifejezetten nem mondta ki a javak kiadását.

Őszi sminktrend: maszatozjunk!

A legnagyobb divatházak sminkjeit végignézve idén ősszel sem kell visszafogjunk kreativitásunkat, legyen szó csillogóan elegáns, vagy éppen merészen vágy sminkről.

Idén ősszel többet is kihozhatunk a szemkihúzó ceruzánkból, mint eddig, a lehetőségek tárháza ugyanis végtelen. A vadító szemsmink a különleges alkalmak koronázatlan királynőjévé tehetné bárkit. A macskaszemek továbbra is hódítanak, de most igazán szabad kezet kapunk. A sátozás és a maszatozás most nagyon trendi. Az egyik leginkább jellemző technika szerint a felső szemhéjra és az alsó szemhéjra is egy-egy határozott, vízszintes, párhuzamos vonalat húzunk, amit egy szivacsos aplikátorral, vagy

egy fültisztító pálcikával nagyagut elmaszatozunk. A színek tekintetében két kiemelkedő újdonság van: az egyik a paradicsommadár árnyalatok – zöldek, kékek, pirosak, lilák, sárgák némi barnával, olykor két-három szín is együtt. A másik igazán jellegzetes újdonság nem is egy szín, mint inkább egy stílus, amit avantgard csíkozásnak nevezhetünk. Ennek lényege, hogy vagy feketéből, vagy vidám – akár paradicsommadár – színekből határozott vonalakat húzunk a felső szemhéj fölé és alsó szemhéj alá – itt nem kell el-

maszatozni a vonalakat. Némi szabadságot adhat, hogy a vonalakat megtörhetjük a szemöldök vonala mentén, vagy kiegészíthetjük csillámmal, kisebb hajlítással a végén. Szemhéjunkt enyhén bepuderezve még egyenletesebb és tartósabb arany ragyogást érhetünk el. A szemfestéket nyugodtan felvihetjük az ujjakkal, aki pedig diszkrétebb hatásra vágyik, maradhat az ecset használatánál. A merészebbek az arany szemfestéket nem csak felül, de szemük alsó részén is használhatják.

Ami az ajkakat illeti az idei szezonban egyértelműen a vad, csábító vörös ajkak és ennek különböző, még vadabb és csábítóbb árnyalatai uralják a kifutókat. Alapozásként használjunk ápoló balszemet és enyhe púdert. Hajszálvékonyan kenjük fel egy világosabb árnyalatot, hogy az ajkak teltebbnek és szabályosabbnak tűnjenek. Hegyes szájkontúr ceruzával húzzuk meg a kontúrt, majd vigyük fel a választott szint ecsettel. Végezetül használ-

hatunk szájfényt a csillámló ajkakért, vagy éppen ellenkezőleg, púderrel mattabbá tehető a hatás. A szezon egyik fő rúzs szín egyértelműen a vörös. Ahogy a divatban, úgy a make-up-nál is előkelő helyet foglal el ez a szenvedélyes, tüzes szín. Ami azonban rendkívül fontos, hogy az élénk, feltűnő szín mellett ne hangsúlyozzuk túlságosan se az orcát, se a szemet. A natúr, visszafogott smink kiemeli a vöröset, ami így igazán dominánsan hat. Épp így az sem mellékes, hogy milyen árnyalatát válasszuk a pirosnak.

Akkor sem leszünk divatjamúltak, ha épp csak egy lehetlenyi festéket viszünk fel az arcunkra. Az úgynevezett nude smink elsősorban hatást kelt, mintha nem lenne rajtunk semmi, pedig a tökéletes eredményért igencsak oda kell figyelni az alapokra és a részletekre. De miről áll ez a make-up? Alapozó, korrektor, púder, szempillaspirál, rózsás árnyaltú pirosító és áttetsző, enyhén csillogó ajkakapó.

Szépülünk sütőtökös pakolásokkal

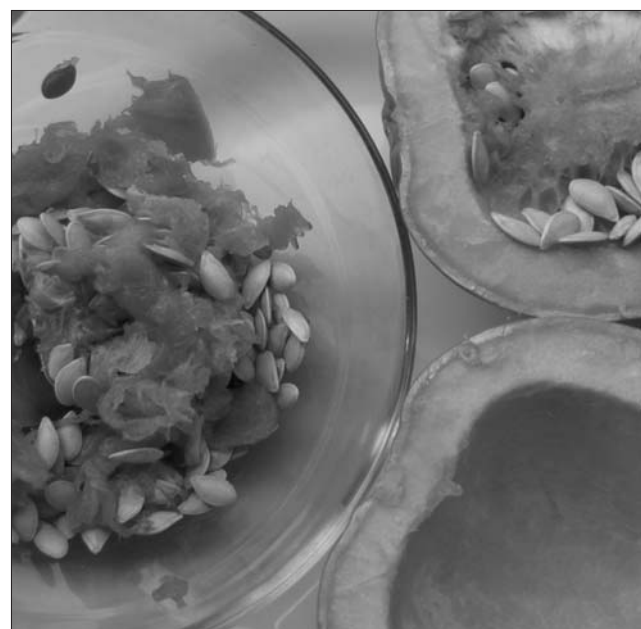
A sütőtök az őszi pompás kelléke, édes íze, magas tápértéke miatt sokak kedvence, ám a szépségápolásban is nagyszerűen hasznosítható. Ha ápolott bőrt szeretnénk, kísérletezhünk a fürdőszobában is vele.

A sütőtök sok cukrot, fehérjét, rostot tartalmaz, a benne lévő karotin és számos vitamin antioxidánsként funkcionál, így csökkenti a daganatos, szív-, és érrendszeri betegségek kialakulását. A tök magját is rágcsálhatjuk, magas zsír- és rosttartalma miatt kiváló hashajtó és béltisztító, levél pedig csökkenthető az allergia és asztma tünetei. Pépesített formában akár nyersen, akár sütvé a szépségápolás alapeleme lehet. Ha allergiás valaki, vagy érzékeny a bőrre, először egy kis bőrfelületen tesztelje, és irritálást tapasztal, ne próbálkozzon a tökös kenéccel.

A sütőtök A-vitaminja természetes elixír, hidratálja, táplálja, nyugtatja a bőrt, minden bőrtípusra alkalmazható, ám különösen a pattanások ellen hat eredményesen. Vásároljunk egy kisebb sütőtököt, hámozzuk meg, vágjuk négy részre, kapjuk ki húsát, majd kevés vízzel forraljuk fel. Ha a tök

puha lett, törjük át villával, keverjük hozzá 1 evőkanál mandulaolajat, 2,5 deci natúr joghurtot és 1 kanál citromlét. A péppel fésüljük át a hajtincseket, 10 percig csavarjuk a hajat puha törölközőbe, majd meleg vízzel öblítsük le az egészet.

Az arcmaszkok fontos részét képezik a mindennapos bőrápolásnak, melyekre ősszel jobban szüksége van a szervezetnek. Az arcpakolás regenerál, felfrissít. Hetente egyszer használjuk, így a bőr megőrzi természetes nedvességtartalmát és sugárzó lesz. A pakolás megtisztítja az eltömődött pórusokat, eltávolítja a szennyeződéseket, és csökkenti a pattanások kialakulásának esélyét. A sütőtökben lévő C-vitamin és béta-karotin segíti a hegek gyógyulását, és a bőrhibákat is csodásan gyógyítja. 3 evőkanál nyers sütőtököt 1 deci tejszínnel, 1 tojás sárgájával, és egy kanál mézzel turmixoljunk össze, és ezzel hidratáljuk arcunkat negyed óráig. Ha pattanásos, netán zsíros a bőr, adjunk a maszszához tojásfehérjét. Vegyes bőrtípusúhoz 3 evőkanál hideg tökhöz keverjük 1-1 teáskanál cukrot és tejfölt, a pakolást hagyjuk fenn 20 percig, majd öblítsük le langyos vízzel.

Programajánló

Irodalmi est Kolozsváron

Évadnyitó irodalmi est lesz október 9-én, szombaton 20 órától a Bulgakov-ban: kerekasztal-beszélgetés Nagy Koppány Zsolt *Amelyben Ekler Ágostra emlékezünk?* című regénye ürügyén. Az est házigazdája Murányi Sándor Olivér. Helyszín: Virág (I. M. Klein) u. 17.

Maestro Erkel Kolozsváron

Maestro Erkel címmel ünnepi gálaest lesz a Kolozsvári Magyar Opera előadásában, ma este 19 órától a Kultúrpalotában. Az Erkel Fe-

renc és kortársai – Donizetti, Verdi, Wagner, Gounod és Bizet – műveiből összeállított repertoárú gálaesten közreműködik Miklósa Erika, Mester Viktória, Nyári Zoltán, Cseh Antal (Budapest), Kele Brigitta, Pataki Adorján, Sándor Árpád (Kolozsvár), Borsos Edith (Marosvásárhely), valamint a Kolozsvári Magyar Opera ének- és zenekara.

Székyélföldi Családok Napja Parajdon

A sóbányában tartják október 9-én, szombaton 11.45-től a II. Székyélföldi Családok Napját. A rendezvényre várnak minden szé-

kelyföldi családot: szülőket, nagyszülőket és gyerekeket egyaránt. A részvételi szándékot legkésőbb holnapig kell jelezni a 0266-207701-es telefonszám 1113-as belsőjén, illetve az info@hargitamegyve.ro e-mail címen. A programban előadások, kulturális és szórakoztató műsorok szerepelnek. Az előadások ideje alatt biztosítják a folyamatos gyermekfelügyeletet is.

City Bike Cup-terepverseny Marosvásárhelyen

A Master Ski & Bike sportklub a biciklizést kedvelők apraját-nagyját versenyre hívja. Október 10-én, vasárnap 11 órakor kerül sor a City Bike Cup elnevezésű terepversenyre, ame-

lyen gyerekek és amatőrök mérhetik össze erejüket és ügyességüket. A pálya hossza 1 km, a terep minden korosztály számára alkalmas. A szervezők meleg teát és finom falatokat kínálnak a résztvevőknek, diplomát és érmeiket a nyerteseknek. Iratkozni lehet interneten a kloszpeter@yahoo.com címen, vagy a helyszínen 9 órától 10.30-ig. A benevezési díj gyerekeknek 5, felnőtteknek 10 lej. Az interneten iratkozók 50%-os kedvezményben részesülnek. Helyszín a Kárpátok sétányi volt Május 1. strand.

Bábszínház Sepsiszentgyörgyön

A kolozsvári Keljfeljanci Komédiás Kompania a színház stúdiótermében ma 10

és 12 órától Petőfi Sándor *János vitéz* című előadását játssza.

Színház Kézdivásárhelyen

A Városi Színház ma 19 órától évadnyitó előadás-ként bemutatja Tamási Áron *Tündöklő Jeromos* című színművét Török Viola rendezésében.

Előadás-sorozat Kézdivásárhelyen

A rehabilitációs központban ma 10 órától a Motivation Románia Alapítvány és a kézdivásárhelyi Szentkereszt Stephanie Egyesület közreműködésével *A mozgássérült személyek önálló életvitelének fejlesztése* címmel tartanak előadásokat.

„Kegyetlenül szabad vagyok”

Október 8-án, ma, 17–22 óra között „Kegyetlenül szabad vagyok” / *Száz éves lenne Faludy György* címmel emlékest lesz Sepsiszentgyörgyön a Bod Péter Megyei Könyvtár Gábor Áron termében. Meghívott fellépők: Pálffy Tibor színművész és Márk Attila zene-művész.

Tökfesztyál Sepsiszentgyörgyön

A Gyermekek Palotájában szombaton 10–15 óráig zajlik a fesztivál tökszobrásszal és -kiállítással. A rendezvényre idén termelt tököket várnak. A legkiválóbb terményeket és a legszebb tökszobrokat díjazták.

Karfiolos finomságok

A karfiol ízletes, számtalan módon variálható, és emellett vitamintartalma sem elhanyagolható. 100 gramnyi karfiol 50–80 mg C-vitamint tartalmaz, és jelentős a B1- és B2-vitamintartalma is. Néhány ötletet adunk, mi minden készíthető belőle.

Rakott karfiol besamellel

Hozzávalók: 1-1,5 kg karfiol, 25-30 dkg rizs, 60-70 dkg darált hús, 1 nagy fej vöröshagyma, 2-3 gerezd fokhagyma, 1 db tojás, 2-3 evőkanál olaj, 2-3 kávéskanál pirospaprika, 1 db csípős zöldpaprika, 1 db paradicsom, só, bors, frissen reszelt szerecsendió, 15-20 dkg reszelt sajt. A besamelhez: 5 evőkanál liszt, 1 dl olaj, 2-3 dl tej, 1-3 evőkanál tejföl, 2 db tojás, só, bors, frissen reszelt szerecsendió, kevés tej, ha még szükséges.

Elkészítés: A rózsára szedett karfiolt sós vízben félleg, a rizset pedig puhára főzzük. Mindkettőt félretesszük. A hagymákkal, paprikákkal, paradicsommal, sóval, borsal, szerecsendióval is fűszerezve kész pörköltet készítünk a darált húsból. Langyosan belekeverjük a felvert tojást. Félretesszük. Közben elkészítjük a besamelt: a lisztből az olajjal rántást készítünk, de csak addig pirítjuk, míg a liszt nyersessége megszűnik, kicsi hűlés után felengedjük a tejjel, tejföllel, fűszerezük, a 2 felvert tojást langyosan keverjük bele. Félretesszük. Egy tepsit kiolajozunk, és az alábbiak szerint rétegezzük az előkészített alapanyagokat: a karfiol felét szelvényeszerűen lerakjuk az edény aljára, meglocsoljuk besamellel, a főtt rizs felét rásimítjuk, erre kerül a szaftos pörkölt a saftjával együtt, a maradék rizst a pörkölt tetejére simítjuk, befedjük a megmaradt karfiollal, a maradék besamellel bevonjuk a tetejét. Előmelegített sütőben fél óra alatt összesütjük. Ekkor kivesszük, megszórujuk a tetejét a reszelt sajttal, amit rápirítunk. Fél óra pihe-nés után kockára vágva szel-letelhetjük.

Karfiolkrem gazdagon
Hozzávalók: 1 kis fej karfiol, 5 dkg sajt, 3 dkg vaj, 1 pohár joghurt, 1 gerezd fokhagyma, 1 csipet só, 1 mokkaskanál kurkuma, 1 csipet kapor, 3 dkg mandula vagy kesudió.

Elkészítés: A megtisztított karfiolt megfőzzük, közben a sajtot megreszeljük. Ha jó puha már a karfiol, leszűrjük. Turmixgépbe öntjük a joghurtot, a vajat, az apró rózsáira szedett karfiolt, a reszelt sajtot, a zúzott fokhagymát és a fűszereket. Bő 3-4 percig turmixoljuk,

ha nehezen forog, villával megkavargatjuk. A masszát félretesszük pihenni, hogy az ízek jól összeérjenek. Sült húskok mellé kínáljuk, lehet előételként is zöldségmártogatós, de pirított kenyérral kenve is kitűnő.

Karfiol sörtesztában
Hozzávalók: 1 fej karfiol, 15 dkg liszt, 2 db tojás, sör, 3 evőkanál olaj (tésztába), olaj a sütéshez, só, citromhéj a karfiolhoz a főzővízbe.

Elkészítés: Rózsáira szedjük a karfiolfejet, és sós vízben, amelybe egy darabka citromhéjat is dobtunk, nem túl puhára főzzük, majd le-
csepegtetjük. A lisztet a tojással együtt, hogy az ízek jól összeérjenek. Sült húskok mellé kínáljuk, lehet előételként is zöldségmártogatós, de pirított kenyérral kenve is kitűnő.

Karfiol leves sajtos zsemlekockákkal
Hozzávalók: 2 db szikkadt zsemle, 1 kg karfiol, só, 8 dl húsleves, kakukkfű, 1 ek. vaj, 4 ek. és 2 dl tej, 15 dk edami sajt, örölt bors, 1 csokor friss petrezselyem.

Elkészítés: Előmelegítjük a sütőt. Felkockázzuk a szikkadt zsemleket. A karfi-

Kert-ész

Még akad tennivaló

A tavasszal virágzó téltűrő hagymás virágokat, mint a jácint, tulipán és nárcisz, most kell elültetni a cserepekbe is. A hagymát helyezzük kétszer olyan mélyre, mint annak magassága. A fagyra érzékeny hagymás virágokat, mint a dália, kardvirág vagy indiai rózsánád, az első fagy után, amikor a levelek elhervadtak, a házba kell költöztetni.

Átültethetjük és szétoszthatjuk a bazsarózsát, mielőtt levelei elhervadtak. Válasszuk le nagyobb részeket, melyeken több egészséges rügy is van. A leveleket rövidre vagy teljesen le kell vágni. Azért, hogy a gyökér ne száradjon ki, helyezzük legalább 3 cm mélyre a cserepbe, friss földbe.

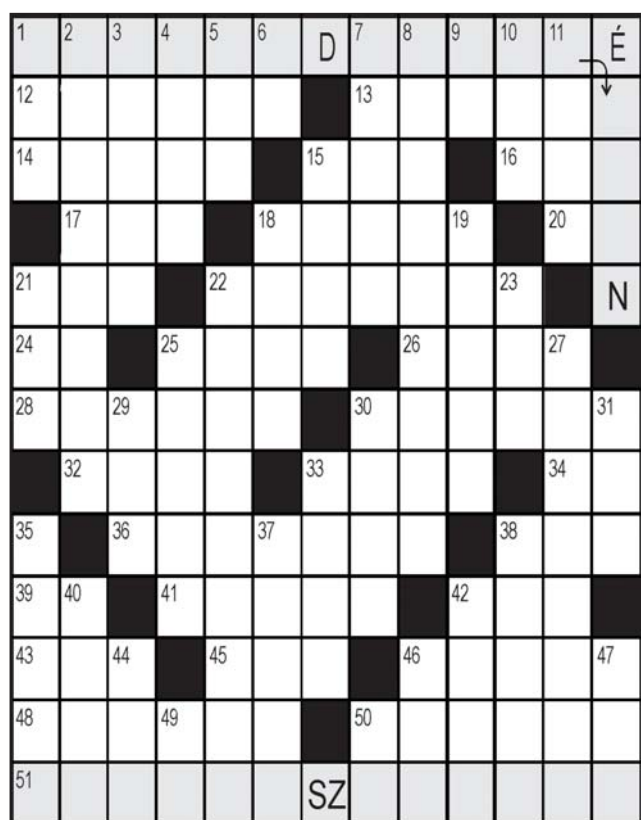
A hosszú életű cserepes növényeket, melyek a szabadban vagy a házban telelnek, mostantól nem kell trágyázni. A késői tápadag serkenti a növény továbbéledését, így az új levelek túl gyengék lesznek ahhoz, hogy ellenálljanak a hidegnek.

A nemesített rózsák ültetésénél ügyeljünk, hogy a szemzés helye kb. 5 cm mélyre kerüljön a föld alá, hogy védve legyen a fagytól. A nemesítés felismerhető a bogos megvastagodásról vagy a kéreg színváltozásáról.

Az őszi krizantémok fáradhatatlanul virágoznak ezekben a hetekben, még akkor is, ha az éjszakák meglehetősen hidegek. Csak a hosszabb ideig tartó fagyban feketednek meg a virágok. De ha ezeket eltávolítjuk, gyakran új virágbimbók hajtának ki, melyek enyhén időjárásban ki-nyílnak.

Sármási-Bocskai János
kertészmérnök

Zene

Vízszintes:

1. Josef Eichendorff gondolatának első része. 12. Zenemű változata. 13. Cserélget, váltogat. 14. Vasúti kocsi. 15. Hízogató szavak. 16. ... grófja (Rossini). 17. ... It Be, a Beatles slágere. 18. Szemétre hajít. 20. Mérnöki vonalzó. 21. Rovar testrésze. 22. Diétás 24 óra. 24. Ázik a feje! 25. Mohamedán vallási előjáró. 26. Innivaló. 28. Hirtelen feltűnik, majd eltűnik. 30. Földet szántó fémtárgy. 32. Német város. 33. Nyomornegyed, angolul. 34. Békaparadicsom. 36. Most figyelj! 38. Verscsengő. 39. Személyes névmás. 41. Földet megművelő. 42. Évezred. 43. Regényét Gárdonyi írta meg. 45. Iktatott, röviden. 46. Galád. 48. Magányosan élő személy. 50. Kerítésen át az udvarba jutó. 51. Josef Eichendorff gondolatának második, befejező része.

Függőleges:

1. Magyar vasúttársaság. 2. Borozik. 3. Afrikai ország. 4. Fémhuzal. 5. Vonalkód-rendszer. 6. Beintő! 7. Dedó. 8. Velős, tömör. 9. Vagy, angolul. 10. Giotto-művek! 11. Folyadékba merít. 15. ...-bamm. 18. Skót nagycsalád. 19. Növénynevek mellett James Bateman nevének rövidítése. 21. Út-hossz. 22. Bibliai nép a Holt-tenger környékéről. 23. Latin növénynevek után J. Pavon nevének rövidítése. 25. ...-...-France, francia tájegység. 27. Iskolai foglalkozás. 29. Római. 30. Aranyérmes. 31. Fanyar erdei gyümölcs. 33. Egyféle-képpen elkészített hús. 35. Amely időpontra. 37. Izrael pénzneme. 38. Ruhafoszlány. 40. Nervus. 42. Belefárad. 44. Angol női becenev. 46. Bent rányvez! 47. Jelábécé. 49. Edward beceneve. 50. Szomorúság.

	9					2 8
1						
	7 4 6					
				2 5		
3		1		4		
		4 7				
	6		1 9 3			
7 4						8
	8					6

Nehéz fokozat

A 81 mezőt a rácsban úgy kell kitölteni, hogy minden sorban, minden oszlopban és a 3×3-as négyzetekben 1-től 9-ig mindegyik számjegyet csak egyszer szerepeljen. Jó játékot!

Előző feladványunk megfejtése

8 7 1 5 9 4 6 3 2
9 6 2 7 8 3 5 1 4
4 5 3 6 1 2 9 7 8
6 1 4 8 3 7 2 9 5
3 2 8 9 5 6 1 4 7
7 9 5 4 2 1 3 8 6
5 4 7 1 6 9 8 2 3
2 8 9 3 4 5 7 6 1
1 3 6 2 7 8 4 5 9

Készítette: Both László

Készítette: Buna Botond

Erdélyi szász népmesék

Hogyan szedték rá a libák a rókát?

Mikor a róka már valamennyi tyúkot megette, kis időre rá újra megéhezett. Hosszas keresés után aztán egy rétre akadt, ahol száz liba legelt.

– Ezt a lakomat nekem táltálták ide – mondta magában, s még mielőtt a libák menekülésre gondolhattak volna, máris ott termett előttük.

– Ahá! Most megvagytok! Miért pusztítjátok az apám birtokát? Valamennyiőtököt halálra ítélem!

A libák elkezdtek reszketni, és nagy jajveszékelésben törtek ki, amiért el kell vesztetniük fiatal életüket, mert ennek a fenyegetésnek bizony a fele sem volt tréfa!

Végül egyikük összeszedte a bátorságát, és megszólalt:

– Kedves róka uram, az életünkért nem könyörgünk, csak azt az egyetlen kis kegyet kérnénk – de esküdj meg, hogy valóban megadod nekünk –, hogy még egyszer, utoljára sorban imádkozhassunk, és ha aztán befejeztük az imádságot, akkor azt tehetsz velünk, amit akarsz.

A róka azt gondolta, hogy ez igazán csekély kérés:

– Megígérem, és esküszöm, hogy meg is tartom az ígéretemet.

Erre az első liba rákezdte:

– Gigágágágágágá, gi-

gágágágágágá!

A második liba nem győzte kívárni a végét, s szintén elkezdett gáogni. De még kilencvennyolc volt hátra, és a rókának máris fogytán volt a türelme.

– Mire ezek mind végére érnek az imádságuknak, addigra én százszor éhen halok! – kiáltotta dühösen.

De mivel ünnepélyes esküt tett rá, hogy nem bántja őket addig, amíg az imádság tart, nem tehetett semmit. Atkozódva, szitkozódva elszaladt.

Hogyan lett a nyúl a róka jobbágya?

A róka éppen nagyon rosszkedvű volt, amikor összetalálkozott a nyúlal. A nyúl meg éppen az előbb lakott jól, és olyan vidáman ugrándozott, akár egy bakkecske.

– Megállj! – ripakodott rá a róka. – Mégiscsak túrhetetlen, hogy egy ilyen fickó mindig jókedvű legyen, és úgy viselkedjen, mint a magamfajta. Most nyomban meg kell küzdened velem, és látni akarom, hogy becsülettel élhatsz-e tovább a világon. Ha legyőzlek, akkor szőröstülbőröstül az én tulajdonom-má válsz!

Mivel a nyúlak különben is vérében van a félelem, a róka könnyen győzedelmeskedett fölötte.

– A történetek után semmi-féle kitüntetéshez nincs jogod – mondta a róka, s azzal leharapva a nyúl farkát, a sajátja végéhez toldotta. Ezért van a nyúlak olyan csonka farkincája, a rókának a hosszú bozontos farka végén pedig mai napig is ott fehérik a nyuszi odaragasztott farka.

A nyuszi sietve elinált. – Hiába futsz, azért mégis csak az én jobbágyom vagy! – kiabálta utána a róka. – Mert aki a fark, azé a rajta lévő is!

Ez az oka, hogy a róka mind a mai napig teljesen a saját jobbágyának tekinti a

nyulat, és ott végez vele, ahol éppen éri.

A róka meg a sündisznó

Ez alkalommal a nyúl is kicsúszt a róka karmai közül, s ravaszdí koma nemsokára csillapíthatatlan éhséget érzett. Csapzott bundával kerégen szaladgált ide-oda egy frissen szántott földön, és mérgeben egerek után szimatolt. Közben egy sündisznóra ült egy egéryuk előtt, és éppen akkor kezdett hozzá a falatozáshoz.

– Te rabló! – kiáltott rá a róka. – Csak nem hiszed talán, hogy ezt a pecsenyét egy ilyen földimalac számára találták ki?! – Azzal elkapta előle, és lenyelte az egereket.

– Eh, bár megfulladnál tőlük, te rögtipró, te! – dühöngött a sündisznó.

A róka azonban csak nevetett a tüskésdisznó eszméletlen dühén. Bár az eledel meglehetősen kevés volt, azért így mégiscsak harapott valamit. Így azután még kedélyeskedni is próbált utána: – De mondd csak – szólított meg a sündisznót –, mire

való ez a sok tüske a bundádon?

– Ez az én egyetlen fegyverzetem a kutyákkal és más ellenségekkel szemben – felelte a sün –, te is kipróbálhatod, ha akarsz!

– Szegény állat – mondta a róka gúnyos hahotázás közepette –, veled aztán igazán mostohán bánt a természet! S úgy látom, ráadásul még megvert ostobasággal is. Nekem, hála istennek, nincs is szükségem tulajdonképpen semmiféle fegyverre, mert a ravaszságom mindig minde-
nen átsegít.

Míg a róka így beszélt, egyszerre csak erőteljes csaholás ütötte meg a fülét, s nem messzire két kopó tűnt fel. A sündisznó gyorsan összezögömbölyödött, a róka pedig futásnak eredt.

A kutyák egy kis ideig szaglászta a sündisznót, de mivel véresre döfködte az orrukát, végül is otthagyták, és a róka után eredtek. A róka minden ravaszságát összeszedve cikcakkban ide-oda futkosott a szénakazlak között, és próbált megugrani, mindez nem segített rajta mégsem.

A kutyák végül mégiscsak utolérték, kétfelől fülönccsippenték, és így hurcolták a gazdájuk, a vadász elébe.

*A csodálatos fa c. könyvből
(Josef Haltrich gyűjtése)*

Tizenkét hónap a természetben

Minden évben október első hétvégén kerül sor az európai madármegfigyelő napokra. Az előző évhez hasonlóan az idei madármegfigyelést is Oltszemen végeztük a bodoki, zaláni és az oltszemi iskolásokkal.

Kis zöldövezet fekszik közvetlen az iskola mellett, akác-fák, rózsabokrok szegélyezik a területet, ahol számos kis énekesmadár megfordul. Rö-

vid idő elteltével meg is pillantottuk a bokrok közt kergetőző fenyőrigókat. Meglehet, hogy az élelem fölött civakodtak.

Varjak károgása hallatszott a mező irányából, ugyanis az akác-fák mögött szántóföld terül el. A fák eltakarták a kilátást, de a hangok átszűrődtek. A magasban egerészölyvek köröztek pontosabban két madár,

meglehet, társak. Ugyancsak párban voltak a balkáni gerlék is, azonban ők nem repültek, hanem szorosan egymáshoz simulva ültek az ágon. Alig telt el néhány perc, és máris négy-öt madárfaj került szem elé. Házi verebek jól ismert csiripelő hanga hallatszott több irányból is. Egyik hím verebet távcsövön át pillantottuk meg, és a sötét begyfoltjának

mozgása elárulta, hogy ő is hangoskodott. A veréb mögött egy másik fa koronájában három hím erdei pinty ült, mozdulatlanul, ráérősen süttették magukat a borús felhők közt időközönként előbukkanó nap sugarával.

Elbóbiskolhattak, amikor váratlanul karvaly csapott le rájuk. Hogy honnan jöhetett, nem láttuk, minket is meglepett a váratlan jelenet, szerintem a pinytek sem vetétek észre, mert egyszerre tűntek el a karvallyal a fa mögött. Ahonnan figyeltük a történeteket, nem láhattuk a magas bokrok miatt, hogy mi történt tovább. A madarak egy pillanatra elhalkultak, lehetett érzékelni a csendet, majd újra csiripelni kezdtek a verebek, és feltűnt egy pár nagy fakopáncs. Alaposan átvizsgálták a fák törzsét majd egyikük a közeli templomtoronyhoz szállt, kis idő múlva a társa is követte. Ekkor egy barázdabílegető repült át a fejünk fölött, mintha meg akarta volna mutatni magát, hogy ő is itt van a madármegfigyelő napokon. Fél óra elteltével már több mint tíz madárfaj került fel a listára, még megmutatta magát egy szarka, egy szarka, párban érkeztek a cinegék, füzikék.

*Kelemen László, Rara Avis
Madártani Egyesület*

Egyszer volt, hol nem volt ... a Palánta

A tavalyi sikeren felbuzdulva a székelykeresztúri Vox Rádió 2010-ben is elindította Palánta nevű tehetségkutató versenyét, ezúttal meséírási versenyre buzdítva a 7–14. év közötti gyereksereget. Míg tavaly bármilyen hangos produkcióval jelentkezhetett a nagyerdemű, korosztálytól függetlenül, ebben az évben az I–VI. osztályosoknak szól a pályázat. A feladat egyszerű: adott témához mesét kell szerkeszteni, mellécsatolni egy jelentkezési űrlapot a gyerekszerző személyes adataival, és irány a Palánta Postálda! A szervezők külön kívánsága, hogy *Fiirtike és az óriás története* kézzel írott formában kerüljön papírra, a

meseterjedelme pedig 1-3 oldal legyen. A tervek szerint minden mese elolvasható lesz a rádió honlapján, az igazi megmérettetés azonban a december elején lezajló gálaműsor lesz. A székelykeresztúri Molnár István Múzeum kiállítótermében összegyűl a gyereksereg, ott lesz a zsűri, és természetesen a nézőközönség, a gyerekek pedig előadják szerzeményeiket. A zsűri értékeli, a gyerekek megkapják jól megérdemelt jutalmukat, de aki nem hiszi, járjon utána. Ezt megteheti a weboldalon, vagy érdeklődjön e-mailben az office@voxfm.ro címen, vagy társazzza a 0266-242 610-es telefonszámot.

Csilpcsalpfüzike

Hétfélig mellékletünk *Életmód és Csodavár* oldalait Orosz Anna szerkesztette